

Forfatter: Adolph Valdemar Tesdorpf, 1859-1929

Titel: Breve fra en Reise i Vinteren 1886

Citation: Adolph Valdemar Tesdorpf, 1859-1929: "Breve fra en Reise i Vinteren 1886", i *Breve fra en Reise i Vinteren 1886*, Nykjøbing p. F., s. *. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-005326656-000-root.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra en Reise i Vinteren 1886

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Breve
fra en Reise i Vinteren 1886

af

A. Tesdorpf.

Nykjøbing p. F.
Stifts-Tidendens Bogtrykkeri.
1886.s. *

s. 1

Coblenz
d. 25/1 86.

Min egen elskede Papa!

Du vil se af Adressen, at jeg lykkelig er ankommen til Coblenz. Jeg sidder for Øieblikket og skriver disse Linier hos gamle Tante Fanny.

Overfarten fra Korsør til Kiel gik meget heldig. Skibet slingrede ikke ganske lidt; men jeg sov brillant og slap for Søsnyen. Fra Kiel til Hamborg reiste jeg saramen med en dansk Herre, som senere viste sig at være en Son af Venstremanden Etatsraad Juel; da den unge Mand røbede, at han var godt paa Vei til at følge sin ærværdige Faders Exempel, var jeg meget glad ved at blive af med ham i Hamborg. Han skulde til Berlin og besøge sin Forlovede, som er tysk. Fra Klosterthor kjørte jeg til l'Europe; der laa et Brev til mig fra Baur, hvori han meddelte mig, at han efter Gudstjenesten vilde hente mig for at tage mig med hjem til Frokost. Da han kom, gik vi først til en Boghandler, hvor vi forsynede os med diverse Baedecker, Hendschel og en fransk Parleur. Jeg fik en udmærket Frokost hos Bours, hos hvem jeg ogsaa traf Onkel og Alexander Baur. Hedvig Baur ser meget rask ud og lille Magda var efter Omstændighederne ogsaa meget vel; hun havde en brillant Appetit og kommer hver Dag i Luften. Onkel saa temmelig uforandret ud, men man kan jo nok se, at han er bleven ældre. Derimod var det sørgeligt at se, hvorledes Sygdommen havde taget paa den gode Tante Therese, hun var navnlig bleven saa forfærdelig mager; i de sidste 5 Dage har hun dog sporet god Fremgang. Hun var i godt Humeur og meget livlig. Jeg spiste til Middags hos Onkels sammen med Tilly, hendes Mand og de to ældste Døtre. Des-Arts og Bours vare budt ud andet Steds.

Søndag Aften K1. 11 tog jeg fra Hamborg til Cøln over Bremen. Jeg havde taget Sovecoupé, men det skal jeg ikke gjøre mere, thi man blev saadan rystet igjennem, at det næsten var umuligt at sove. Sengen var meget lang og som Følge deraf fór man uafsladelig frem og tilbage imellem Fodstykket og Hovedstykket.

Til Cøln kom jeg K1. 71/2 Morgen og gik strax i Domkirken, hvor Gudstjenesten allerede var begyndt. Jeg faldt strax i Hænderne paa en s. 2Fører, som paa ingen Maade vilde lade mig slippe. Han viste mig Alt, saavel indvendigt som udvendigt, og tilsidst trak han mig ind i en Boutik, hvor Modellen til Kirken stod. Den var skaaren 1830 i Egetræ og havde kostet 8000 Thaler. For at komme pænt ud af Boutiken igjen var jeg nødt til at kjøbe en hei Del Cølnervand. Jeg skjældte Føreren ud og bad ham forsvinde snarest. Imidlertid var jeg glad ved at have set denne glimrende Bygning.

Kl. 9 tog jeg over Bonn til Coblenz, en meget smuk Tur langs Rhinen. Jeg bor i et Hotel »Zum willden Schwein«, et meget betegnende Navn, thi lidt med Svineri har det ogsaa at gjøre. Jeg kunde nemlig ingen Steder faa Oplysning om, hvad det bedste Hotel hed. Min Kuffert, som efter Christens Sigende var gjort istand, var nær ved at skilles ad, da jeg kom hertil, og Laasen var istykker; nu har jeg faaet den lavet, thi at reise i Italien med aaben Kuffert er vistnok ikke heldigt.

Tante Fanny er meget glad ved at se mig; hun ser uforandret ud; vi tale meget, men der er jo ogsaa meget, der skal forhandles. Imorgen tidlig tager jeg til Strassbourg, er der 3 Timer, besøger Elise og gaar samme Eftermiddag til Basel, hvorfra jeg atter rejser Onsdag Morgen. Nu skriver jeg ikke før jeg kommer til Rom, indtil da, levvel, min elskede Papa. Vær forsigtig paa Reisen til Kjøbenhavn og skjæld endelig ikke Grossererne for meget ud paa Torsdag. Hils Damerne og modtag selv en hjertelig Hilsen fra din Dig

elskende Søn

Adolph.

s. 2

Hôtel d'Orient, Rome, d. 30/1 86.

Min elskede Papa!

I dette Øieblik modtog jeg Hannes og Zarthmanns Breve; de glædede mig meget, da jeg deraf saa, at Alt var vel derhjemme i det kjære gamle Danmark. Mit Brev fra Coblenz haaber jeg I have modtaget. Jeg spiste til Aften sammen med gamle Tante Fanny og havde det meget gemytlig. Tirsdag Morgen d. 27. forlod jeg Coblenz og kjørte til Strassbourg, hvor jeg ankom Kl. 11/2. Jeg gik strax op til Montforts og var saa heldig at træffe Elise hjemme; hun var meget elskværdig og saa sund og rask ud. Montfort kom først op fra Banken lidt før jeg tog afsted. Han er forfærdelig s. 3overlæst med Arbeide og ofte længere Tid borte fra Hjemmet for at inspicere Bankens forskjellige Filialer. Elise sagde, at han var meget nerveus, hvilket man ogsaa kunde se. Montforts have en Søn paa en 7 Aar; han ser meget opvakt ud.

Jeg forlod atter Strassbourg Kl. 5 og kjørte til Basel, hvor jeg kom Kl. 8. Paa Veien reiste jeg sammen med en net Elsasser. Han spurgte mig, om jeg var en dansk Preusser, men jeg glædede ham øiensynlig meget ved at fortælle, at jeg heldigvis ikke havde noget med Preusserne at gjøre. Forholdene i Elsass-Lothringen ere naturligvis lige saa sørgelige som i Nord-Slesvig.

I Strassbourg saa jeg Domkirken, hvis Spir tiltalte mig mere end Coins. I Basel boede jeg i et udmærket Hotel; af Byen saa jeg Intet, da det jo var mørkt, da jeg kom, og Reisen fortsattes allerede næste Morgen Kl. 7. Herfra tog jeg Billet direkte til Rom, I Klasse. Jeg reiste sammen til Milano med nogle meget elskværdige Englændere. Navnlig var den ene Engender med en meget smuk ung Kone overmaade nette. Turen fra Luzern til Lugano er meget interessant. Desværre var Veiret ikke heldigt; vi havde af og til nogen Taage og dertil kom fra Göschenen af (det højeste Punkt paa Gotthardsbanen) Snefog. Hele denne Bane over og igjennem Alperne er det største og mest storslaaede Ingeniørarbeide, der hidtil er præsteret. Banen har ialt 56 Tuneller, 32 Broer, 10 Viadukter og 24 Overgange. Naar man ikke har set det, gjør man sig slet ingen Forestilling om, hvor imponerende det er. Man ser ned i Dybder, som vilde tvinge En til at svimle, dersom man ikke sad vel tillukket i en Jernbanevogn. Dertil kommer den deilige Natur, de imponerende Bjergrygge og Vandet, som bruser overalt. Gotthards-Tunellen er 11/2 danske Mil Jang. For Ventilationens Skyld benytter man Vandkraften fra Floden Reus, hvorved der hver Nat bliver blæst en forsvarlig Mængde frisk Luft ind i Tunellen.

Til Milano kom jeg Kl. 8, og efter at have spist til Aften gik jeg strax i Seng. Jeg havde faaet helt ondt i Nakken ved stadig at se op paa Bjergene. Torsdag Formiddag saa jeg Mailands Domkirke, som efter mine Begreber er ualmindelig smuk, navnlig indvendig; rigtige Kjendere ville ikke indrømme det, efter at den er undergaaet en nyere Restauration.

Jeg boede i et meget godt Hotel, men de forstod ogsaa at skrive gode Regninger. Fra Mailand vilde jeg tage til Florents, men paa Jernbanen sagde de mig, at jeg maatte reise over Bologna-Falconara for at komme til Rom, da Strækningen Bologna-Florents var ufarbar paa Grund af nedstyrkede Laviner. Der var altsaa ikke noget at gjøre; og da jeg længtes efter at komme ned til Ellis, saasom jeg ikke fandt mig rigtig geheuer i Italien paa Grund af Sprogvanskeligheder, lod jeg mit Tøj indskrive s. 4til Rom. Paa hele Turen kunde jeg Intet se paa Grund af stærk Taage. Jeg reiste sammen med en net Italiener, som heldigvis talte lidt engelsk.

Til Rom kom jeg d. '29. om Morgenen Kl. 6. Gjensynet med Ellis var meget glædeligt.

Italien har hidtil ikke gjort noget overmaade godt Indtryk paa mig. Alle Folk af den lavere Stand ere forfærdelig snavsede, navnlig Jernbanebetjentene ligne nogle rene Røvere. Dertil kommer, at de ikke tale, men brøle; imod deres Heste og Æsler ere de de værste Dyrplagere, jeg har set, men deres elskværdige Præster lærer dem ogsaa, at Dyrene have ingen Følelse. Gamle Roms Gader med Rendestenene i Midten ere modbydelige; i den store Færdsel risikerer man hvert Øieblik at blive kjørt over. Levemaaden lader ogsaa meget tilbage at ønske, men det bliver jo nok bedre, naar man først er lidt kjendt med Tingene.

Jeg har faaet et godt Værelse ved Siden af Ellis, ganske vist helt oppe paa 4de Sal, men det er jo sundest at bo højt oppe, og Værelset vender imod Syd. Jeg betaler kun 21/2 Fr. om Dagen. Vi spise paa forskjellige Restaurationer og have truffet en hel Del danske Kunstnere; men vi undgaa dem helst.

Dette er Skyggesiderne ved Rom, men heldigvis ere Lyssiderne overveiende. Peterspladsen og Peterskirken saa jeg flygtig igaar; den skal jo studeres nøjere; dernæst saa jeg Kirkerne Sanct Lorenzo og Maria Maggiore. Sct. Lorenzo er Roms ældste Kirke og meget ejendommelig, Pius IX ligger begravet der. Paa begge Sider er der nogle meget smukke Vægmalier. Fra Sct. Lorenzo Kirken gik jeg ind paa Campo Santo, som ligger lige ved Siden af. Det er en flottere Kirkegaard; det ene pragtfulde Marmormonument ved Siden af det andet, men efter mine Begreber var det hele for overlæst og for stivt. Vi havde derfra en deilig Udsigt over Campagnen med Appeninerne i Baggrunden. Iøvrigt er jeg glad over, at jeg ikke er katolsk Præst, jeg gjorde Skrue øjeblikkelig; alle dens infame Ceremonier er det rene Humbug. Jeg beundrer Kongen, at han optræder med saa megen Kraft mod Paven; han og Dronningen ere umaadelig afholdte. Idag vilde vi se Vatikanet, men der var lukket, da det var Lørdag. Paa Veien derhen saa vi tilfældig Pavens Guldkaerther. De vare pragtfulde, men ere ikke benyttede i den nuværende Paves Tid. Han kjører aldrig mere udenfor Vatikan-Haven. Derfra gik vi til Villa Corsini og saa en Mængde gamle Malier: ægte Murilloer, Kopier af Raphael, Van Dyck og Titian m. m.; men jeg vil ærlig tilstaa, jeg kan ikke bedømme den Slags Ting. Det er jo muligt, man faar bedre Blik paa Tingene ved gjentagende at se dem; man maa ialtfald haabe det.

s. 5 I Eftermiddag vare vi en deilig Tur. Vi besøgte Villa Borghese, en smuk Park med en hel Del gamle Ruiner, blandt Andet efter Sigende Raphaels Bolig; Haven er forresten i Forfald. Midt i Parken ligger Casino med en Mængde smukke Væg- og Loftsmalerier og enkelte meget smukke Statuer. Jeg har langt lettere ved at se det smukke ved udført Skulpturarbejde end ved gamle Malerier. Dernæst var der deilige Alabast-, Porfy- og Marmor-Gjenstande. Fra Borghese gik vi op paa Monte Pincio, og jeg maa sige, det er noget af det flotteste, jeg har set: den deilige Have og den glimrende Udsigt. Forneden Piazza del Popolo, dernæst det meste af Byen og i Baggrunden Bjergene. Desuden fik jeg rigtig Leilighed til at beundre det italienske Aristokraties glimrende Kjøretøjer; det har fortrinlige Heste. Paa Tjenerskabets Liberi kan man se, om Herskabet er pavelig- eller kongeligsindet; vi hilste to Gange paa Kongen, og jeg lagde Mærke til, at flere af de paveligsindede vendte Hovedet bort, naar Kongen kom, og undlod at hilse. Dernæst saa jeg endnu i Palazzo Rospigliosi Guido Renis fortrinlige Maleri »Solguden«.

Veiret idag var fortrinligt; vi gaa i Sommer-Overfrakke og svede. Naar man har gjort saadant et Arbejde om Dagen, sover man brillant, og derfor vil jeg ogsaa slutte disse Linier, da Ole Lukøje er stærkt i Anmarsch. Jeg skal endnu studere »Nationaltidende« for i Onsdags i Sengen. Levvel, min kjære elskede Papa, hils Alle og modtag selv en hjertelig Hilsen fra din Dig

elskende Søn

Adolph.

s. 5

Hotel d'Orient, Rome, d. 2/2 86.

Min elskede Papa!

Mit sidste Brev, som jeg afsendte i Søndags Morges, haaber jeg Du rigtig har modtaget. Siden den Dag har jeg set en hel Del mere. Rom er en ganske mærkværdig By; overalt, hvor man kommer frem, støder man paa Levninger og Erindringer fra gammel Tid. Skulde man rigtig studere det nøje, kunde man godt anvende et halvt Aar dertil; jeg kan heldigvis blive tidligere færdig. I øvrigt synes jeg for hver Dag, jeg bor her, bedre om Byen. I Søndags var jeg om Formiddagen paa Capitolium, hvor jeg gennemgik Skulptursamlingen. Der var mange berømte og udmærkede Ting, f. Ex. den capitolinske Venus. I et Værelse saa man kun Busterne af alle s. 6 Roms Keisere og i et andet Værelse Buster af de berømteste Filosofer. Faar jog Tid, vil jeg endnu en Gang op og se denne Samling, som var meget interessant.

Om Eftermiddagen besøgte vi Caracallas og Titus Thermerne, der ikke ere mindre interessante og storslaaede. Man kan ved at se disse Ruiner forstaa de gamle Romeres Passion for Badning med Alt hvad dertil hørte. Desuden gik vi omkring paa Palatiner Bjerget og saa Levningerne af Keiserslottene. Herfra havde vi en glimrende Udsigt over Campagnen. Derfra gik vi over Forum, forbi Colosseum, hen til St. Clemenzo Kirke, hvor der var stor Fest. St. Clemenzo er en af Roms ældste Kirker; det mest mærkværdige ved den er, at den bestaar af 3 Etager I den nederste kom vi ganske vist ikke ned, fordi den var fyldt med Vand. Om Mandagen var jeg om Formiddagen ude i Villa Farnesina og saa det berømte Loftsmaleri af Raphael; det behandler Psyche-Legenden. I et andet Værelse var der blandt nogle andre Malerier endnu et af Raphael: Galathea. Om Eftermiddagen gik vi op til St. Pietro in Montorio, et meget højt Punkt, hvor fra man harden deiligste Udsigt over Rom og Campagnen. Efter Sigende blev Peter korsfæstet paa dette Sted, og inde i en lille Kirke, som er bygget der, vises endnu det Hul, hvor Korset har staaet: »wer das glaubt bezahlt 8 guth Groschen.« Derfra gik vi til den nærliggende Villa Doria Pamfili, en meget smuk, kjønt beliggende Park. Jeg var saa heldig at hilse paa Dronningen, som kjørte lige forbi os; hun ser brillant ud og hilste meget venlig.

Tirsdag den 2.

Om Formiddagen foretog vi os en brillant Kjøretour; det er ubetinget den interessanteste Dag, jeg hidtil har tilbragt i Rom. Først besøgte vi de gamle Scipioners Gravsted. Det laa i Udkanten af Byen, men dog indenfor de gamle Mure. Der var egentlig ikke saa meget at se, men blot Tanken, at disse berømte gamle Fyre ere blevne begravede der, var jo mere end nok. Vi saa baade Scipio Afrikanus's og Scipio Asiaticus's Grav; den førstnævntes Kiste, staar i Vatikanet. Derfra kom vi hen til et Sted, hvor vi saae tre meget vel bevarede Columbarier. Det er Grave, som indeholde Askeurner. Enhver Afdød har sit eget lille Hul i Muren, hvor de forbrændte Levninger ere hensatte; noget Lignende ville vi vel faa igjen, naar Ligbrændingen bliver indført, hvad vistnok kun er et Tidsspørgsmaal. Desuden saa vi Callist Katakomber. Det var jo, som bekjendt, de Christnes første Begravelsesplads; der ligger en Mængde Martyrer begravede. Hele Anlægget er under Jorden og har umaadelige Udstrækninger; det er smalle Gange, som ere udhuggede i Klippen, og langs med Væggene er der Nischer, hvor s. 7 man har henlagt de Døde. Efter Baedecker har Gangene tilsammen en Længde af 1181/4 tyske Mil; det er ligesom man vandrede i en Labyrinth. Man faar naturligvis en Fører med sig og Enhver bliver forsynet med et Lys. Fra Katakomberne kjørte vi videre igjennem Porta S. Sebastiano og kom, følgende Romernes gamle Landevei, Via Appia, ud i Campagnen. Langs med Via Appia er der en

Mængde Ruiner og man ser Resterne af de mægtige Akvædukter, som førte Vandet fra Bjergene ind til Rom. Veien var flere Steder endnu brolagt med det oprindelige Materiale. Efter Hjemtoure indtog vi en solid Frokost og vilde derefter besøge et Museum, men det var desværre lukket, da der var Fest i Vatikanet og Ejerne hørte til de Sorte. Vi drev derfor nogle Timer omkring paa Monte Pincio, nød Udsigten, saa paa Kjøretøjerne og hørte paa Musikken.

Onsdag den 3.

Idag have vi været paa Landet; vi kjørte imorges med Dampsporvognen ud til Romernes gamle Sommerholdssted, det bekjendte Tivoli. En meget smuk og interessant Tour. Vi kjørte ca. 4 Mil igjennem den uopdyrkede og meget usunde Campagne. Campagnen er alt andet end smuk, men meget ejendommelig. Man ser ingen Træer og næsten ingen Huse. Store Faareflokkede græsse hist og her og af og til ser man varme Kilder sprudle op af Jorden i en ret anselig Højde. Tivoli er en lille By med 7000 Indbyggere. Den ligger midt oppe paa Bjergene, omgivet af Olivenskove. Man har herfra en glimrende Udsigt over Campagnen med Rom i Baggrunden. Der flyder den lille Flod Anio forbi Byen og den styrter ned ad meget steile Bjergskraaninger, hvorved der dannes et meget smukt Vandfald. Det var ualmindelig smukt at høre og se Vandet bruse, omgivet af rig Vegetation af Palmer og Træer, som Epheuen slyngede sig opad. Man befandt sig saare vel i denne deilige Natur; der var saa roligt og fredeligt i Modsætning til Roms støvede og snavsede Gader med al deres Færdsel og Spektakel.

Fra Tivoli gik vi til Fods ned ad Bjerget og saa Ruinerne af Keiser Hadrians Villa. Den ligger ca. en halv Mil fra Tivoli. Naturen her er ogsaa meget kjøn, dog ikke til at sammenligne med Tivolis. Af de mægtige Ruiner, som endnu ere tilbage, faar man et tydeligt Billede af denne Villas fordums Størrelse og Pragt. Hvert Aar sker der endnu Udgravninger; Regjeringen ofrer 30,000 Lire aarlig hertil. Der er i Aarenes Løb funden en Mængde Statuer, som ere slæbte til Rom og dels opstillede i Vatikanet, dels i Kirkerne. Villaen skal have haft en Udstrækning af 2 Mil. Herfra gik vi tilbage til Sporvognen og naede temmelig trætte tilbage til Rom Kl. 6 Aften. Vi havde hele Dagen haft det deiligste Vejr med Solskin og behagelig Varme. s. 8 Kl. er strax 11 og derfor vil jeg slutte for idag. Naar I efter dette Brevs Modtagelse skrive til mig, bedes I adressere Brevet til Neapel, poste restante. Vi antage at tage herfra Fredag otte Dage. Jeg ser daglig »Nationaltidende«; noget Nyt er der jo ikke passeret. Sukkeret er faldet meget stærkt, forhaabentlig er det forbigaaende. Forraadene maa dog absolut være betydelig mindre iaar. Rygtet gik igaar i Rom, at Grev R. var bleven forlovet med Ms. M. Med mange venlige Hilsener til Dig, min egen elskede Fader, og til Damerne forbliver jeg din Dig

elskende Søn

Adolph.

s. 8

Hotel d'Orient, Rome, d. 7/2 86.

Min elskede Fader!

Lidt efter at jeg havde afsendt mit sidste Brev til Ourupgaard modtog jeg dit kjære Brev, som heldigvis kun indeholdt gode Efterretninger. Jeg kan saa godt forstaa, det kniber i disse Aar, da Fabriken er bygget, altid, og navnlig altid til rette Tid, at bestride alle de store Udgifter. At sælge Sukkeret til de nuværende Priser er ganske vist ikke lysteligt. Jeg saa i Aviserne, at Du ved nationaløkonomisk Mode maatte forfægte dine Anskuelser alene; naar Danmark slog sig sammen om en Toldlov med Sverrig og Norge, var det vel det Bedste, men paa den anden Side finder jeg det latterligt at fremkomme med et sligt Forslag under den nuværende politiske Strid.

Men det er vel bedst, at jeg vender tilbage til mine Reiseoplevelser, thi det er, i ethvert Tilfælde for mit Vedkommende, det vigtigste at skrive om for Øieblikket. Jeg befinder mig efterhaanden meget vel her i Rom; i Førstningen blev jeg meget træt henad Aften, dels var det vel Mangel paa Øvelse i at gaa paa Museer, dels den forandrede Luft og Levemaade, som generede mig. Vi spise ikke her paa Hotellet. The om Morgenen med Honning til og senere Frokost spise vi for det meste i en nærliggende Kneipe, hvor de fleste Danske mødes. Værten holder »Dagbladet«. Kaffen er udrikkelig og Smørret uspiseligt henede, i ethvert Tilfælde paa de mindre Restaurationer. Til Middag spise vi i en udmærket Restauration paa Piazza Colonna. Det er italiensk Køkken; vi faa 5 Retter Mad, Ost og Dessert, desuden hver 1 Flaske meget drikkelig Rødvin, ialt for 4 Lire. Det er ligefrem utrolig billigt; overhovedet tror jeg ikke man lever noget Steds saa billigt i Europa som i Rom. Deres Tobak henede er ganske forfærde-s. 9 lig, saa jeg er glad over, at jeg ingen stor Feinschmecker er i den Retning. Af Danske omgaas vi meget faa; vi have hidtil kun levet sammen med en Enkefru Krieger med hendes Søn, som er paa Ellis Alder, og hendes Niece, Frk. Krieger. Alle tre, navnlig Moderen og Sønnen, meget elskværdige. Fruen er født Marcher; hun har været Enke siden hun var 21 Aar. Sønnen var oprindelig Søkadet, umaadelig flittig, overanstrengte sig med Læsning, maatte gaa fra og er senere bleven Landmand, som han desværre ikke har Spor af Lyst til. Kriegers ere idag reiste til Neapel for at møde Korvetten »Fyen«, hvis Officerer de kjende. I skandinavisk Forening kommer jeg ikke; Ellis siger, der er forfærdelig kjedeligt.

I Torsdags vare vi om Morgenen i Peterskirken; vi gik den nøie igjennem; da I jo allesammen kjende den, vil jeg ikke indlade mig paa nærmere Forklaring; af monumentale Ting finder jeg Canovas to Engle over de sidste Stuarters Grav smukkeste; dernæst besteg vi Kirken, hvilket ikke er noget lille Arbeide. Da Veiret var meget klart, havde vi en glimrende Udsigt over Bom, Campagnen, Bjergene og det toskanske Hav i Baggrunden. Det er egentlig først, naar man kommer op i Kirken og gaar rundt i de to Gange inde i Kuppelen, at man faar et rigtigt Begreb om, hvilken kolossal Bygning det er.

Efter at have spist Frokost i en nærliggende Kneipe gik vi tilbage og saa en Del af Vatikanets Skulptursamling. Jeg saa der en Mængde deilige Statuer, som jeg ofte havde hørt omtale og som det morede mig at se i original Skikkelse. Mange af Salene ere meget pragtfulde og belagte med deilige Mosaikgulve. Fra Vatikanet kjørte vi til Corso og gjorde nogle smaa Indkjøb; blandt andet anskaffede vi os ogsaa nogle Mavebælter, hvilket var bleven os stærkt tilraadet. Jeg haaber ikke at faa Brug for dem, men det er jo rart at have dem ved Haanden. Ved at se Corsoen blev jeg umaadelig skuffet; det er en smal, stinkende Gade med ret kjønne Boutiker; men det er ogsaa alt; jeg havde troet, det var noget lignende som »Unter den Linden«.

I Fredags kjørte vi om Formiddagen ud til den langt borte liggende St. Paolo Kirke, som er noget af det smukkeste og kostbareste jeg har set. Der er en Rigdom af Marmor-, Granit- og Alabast-Søiler, som er utrolig; hele Gulvet er belagt med de deiligste Marmorplader. Kirken er fuldstændig ny; den gamle brændte 1823. Sagnet fortæller, at Paulus blev henrettet her. Den blev indviet færdig af Pius IX. 1854. Langs med Loftet er der Portraiter af alle Paverne og i Vinduerne ualmindelig smukke Glasmalerier. Dersom jeg fik Lov til at tage enten Peters- eller Paulus-Kirken med til Danmark i min Buxelomme, véd jeg næsten ikke, hvilken jeg tog.

s. 10 Herfra begav vi os hen til et rigtig italiensk Trattori, »Vapore«, for at spise Frokost. I Førstningen tør man næsten ikke gaa derind, saa forfærdelig ser Indgangen ud. Man kommer igjennem en stor Forhal, hvor den laveste Klasse af Befolkningen sidder og spiser sin Mad, ind i et lille særskilt Rum; man tager der Plads paa meget primitive Bænke. Beværtingen bestaar i Macaroni, Landvin og Ost, som smagte brillant. Det var meget morsomt at se Italienerne spise denne Nationalret, thi det er et helt Kunststykke.

Derfra gik vi hen og saa Cloaca maxima, der er meget interessant. Disse Cloaker, som benyttes endnu, stamme fra Roms aller ældste Tid og blev eanlagte for at udtørre Forum; det var vel nærmest en Slags Draining. Saa saa vi de mamertinske Fængsler. Der er forholdsvis lidt at se. Jogurtha døde der og Peter sad fangen dernede før han blev henrettet. Der vises en Kilde, hvor Peter skal have døbt Vogterne; men saavidt jeg kunde se, var det ingen Kilde, derimod kun en Spand Vand; men det gjør jo ikke noget, Katholikerne tror det alligevel. Derfra steg vi ned til Forum, som ligger lige ved, og saa de derværende interessante Levninger. Endelig besteg vi Colosseum, hvorfra man har en deilig Udsigt. Paa Hjemveien gik vi ind i Kirken S. Pietro in Vincoli og saa Michel Angelos berømte Statue Moses.

Igaar vare vi i Albano hele. Dagen. Veiret var klart, men lidt køligt, først saa vi Albano Søen og efter Frokost Nemi Søen; vi kjørte med Jernbanen derud. Det var en udmærket Tour; det er ligefrem forfriskende at komme ud i saadan en deilig Egn. Albaneserne ere jo bekjendte for deres Skjønhed; jeg saa ogsaa flere meget smukke Ansigter, hvilket morede mig, thi jeg kan ellers ikke sige, jeg finder Italienerne saa deilige som begeistrede Reisende ville gjøre dem. Dog, jeg vil slutte; vi skulle hen og spise til Middag og bagelter i et Ballet-Theater; desuden er her saa koldt i Værelset, at mine Hænder ere ganske blaa; jeg har to Frakker paa og et Reisetæppe om Benene; idag er det hundekoldt. Jeg skriver endnu et Par Ord inden jeg reiser til Neapel. Levvel, min elskede Papa; hils Damerne og modtag selv en hjertelig Hilsen fra din Dig

elskende Søn

Adolph.

s. 11

Hotel d'Orient, Rome, d. 10/2 86.

Min elskede Papa!

Jeg takker meget for Dit og Frøken Jürs's Breve, som glædede mig meget. Du behøver ikke at være bange for, at jeg ei skal komme til Florents. Vi gaa nemlig fra Grækenland efter tilbage til Italien. Jeg tager da nogle Dage til Florents og derfra til Venedig, Ellis til Genua og Mailand, hvorefter vi efter mødes ved en af Søerne for at tilbringe en 14 Dages Tid sammen i Schweiz.

Dette er det sidste Brev, Du modtager fra mig i Rom. Vi reise nemlig imorgen til Neapel, hvortil vi glæde os meget. Jeg bar været 14 Dage i Rom og set mig godt om i denne Tid; i ethvert Tilfælde sætter jeg ikke stor Pris paa at blive her længere. 1 Neapel blive vi til paa Lørdag otte Dage, den 20de, hvorfra vi med et fransk Skib tage til Alexandria. I maa ikke sende Breve til Neapel efter førstkommende Mandag Middag; de Øvrige bedes I adressere til Hotellet Abbate, Alexandria. Vi glæde os meget til denne Tour. Soreisen kan jo let blive mindre behagelig; den varer nemlig 4 Døgn; men om man ogsaa kommer til at ofre noget til de vrede Guder,

maa man tage den med Ro. Det skal efter Sigende være meget gode og elegant indrettede Skibe, som seile hurtig.

I Søndags vare vi om Formiddagen i Conservatore Paladset paa Capitolium og saa en Del udmærkede Malerier af ældre Kunstnere og enkelte gode Statuer. Ved Middagstid saa vi en stor Revue over alle garnisonerende Tropper i Rom. Soldaterne saa meget godt ud; det var gennemgaaende smukke unge Folk, og de vare allesammen iførte smukke og gode Uniformer, men deres Præstationer, hvad Marsch og Takt angaar, var mildest talt elendige. Jeg bar aldrig set noget saa daarligt. Vore Rekruter hjemme marschere efter 4 Ugers Ophold ved Skolen langt bedre.

Om Eftermiddagen saa vi Kirkerne S. Maria sopra Minerva, S. Maria del Popolo og S. Trinita d'el Monte. I Sidstnævnte overværede vi Gudstjenesten, som foruden den reglementerede Messe bestod af smuk Kirkesang af Nonner.

Igaar Formiddags var jeg after ude i Vatikanet og saa Gallerierne. Man kommer først ind i det verdensberømte Sixtinske Kapel. Man kommer ind med umaadelig store Forventninger og gaar ikke lidet skuffet tilbage. Vi besaa Michel Angelos Billede paa Væggen over Alteret, forestilleude Dommedag, desuden 12 andre Vægmalerier af forskjellige Kunstnere. Det hele er meget mørkt og for en Ukyndig umulig at forstaa. I Galleriet er der flere meget smukke Malerier, som man med Glæde ser.

s. 12 Om Eftermiddagen saa jeg Pantheon og Palazzo Colonna. Pantheon er Roms ældste og bedst bevarede Bygning; det er et imponerende Rum. Victor Emmanuel ligger begravet her. I Colonna er der en ualmindelig smuk Sal.

Imorges har jeg atter været i Vatikanet og nok en Gang set Skulptursamlingen, som er langt interessantere og kjønnere end Malerisamlingen. Efter Frokost gik jeg hen og saa Palazzo Barberini, i hvis lille Malerisamling der navnlig findes et Maleri, som er verdensberømt: Guido Renis Beatrice Cenci. Det er en ung Pige af vidunderlig Skjønhed; han malede hende om Natten i et Fængsel; hun blev senere henrettet, af hvad Grund har jeg forgjæves søgt Oplysning om.

Hermed har jeg altsaa for denne Gang sluttet Museumsbesøgene i Rom, I dette Øieblik var en italiensk Barber oppe hos mig; han skulde efterse mine Fødder; han gjorde det langt fra saa godt som Hanne, og derfor tog Raden 5 Fr.; jeg havde stor Lyst til at give ham en ordentlig Omgang.

Det har forbauset mig, at Hørup er bleven frikjendt; jeg havde gjerne undet ham en lille Rekreationsferie i Kaschotten.

Dog, jeg vil slutte for idag; jeg skal desværre hen og faa Kufferten pakket, et mindre behageligt Arbeide. - Venlig Hilsen til Dig, min elskede Papa, og bedende Dig hilse Damerne, forbliver jeg altid din Dig

elskende Søn

Adolph.

s. 12

Capri, Hotel Pagano, d. 15/2 86.

Min elskede Fader!

Jeg haaber Du har modtaget mit Brevkort fra Neapel, som kun blev afsendt for at meddele, at Alt stod vel til. I Torsdags Morges forlode vi Rom, efter at jeg havde været der i 14 Dage og tilbragt en yderst behagelig og interessant Tid. Vi toge med et Iltog, som gik Kl. 8 fra Rom, og arriverede til Neapel Kl. 2. Turen var ret interessant. Landskabet var ikke særlig smukt, men meget ejendommeligt. Først kjørte vi over Campagnen og dernæst en lang Strækning i et Dalstrøg, som paa begge Sider var omgivet af høie nøgne Klipper. Overalt i Dalene groede Oliventræerne og paa aabne Pletter dyrkedes der Korn og Bønner. Jo mere vi nærmede os Neapel, desto frugtbarere blev Egnen. Baedecker skriver, at denne Del af Italien s. 13er en af de frugtbareste Pletter i Europa; der høstes i et Aar to Frugt- og en Kornafgrøde. For -Øieblikket var der naturligvis ikke Meget at se, men den Maade, hvorpaa hver lille Plet Jord var benyttet, bekræftede fuldstændig, hvad jeg læste.

Paa Banegaarden blev vi som sædvanlig overfaldne af alle mulige Tiggere og Sjovere; men nu var man bleven mere vant til Rumlen og forstod bedre at afvise dem, Vi boede udmærket i Hotel de la Riviera, som ligger langt fra Jernbanen, men paa et af de kjønneste Steder i Neapel. Selve Byen er endnu mere snavset og ubehagelig end Rom. Dertil kommer, at der paa Gaden er en Færdsel og Støj, som er ganske utaalelig. De utallige Droschkekuske brøle En an og smelde med Pisken; alle Slags Handlende tilbyde En deres Varer paa en meget nærgaaende Maade og overalt forfølges og plages man af Tiggere. Naar man ikke har set disse Gyder, hvori den fattige Del af Befolkningen bor, vilde man slet ikke tro, at Mennesker overhovedet kunde

leve paa saadanne. Steder, hvor Solen aldrig faar Lov til at vise sig. Om Dagen opholde de sig derfor hovedsagelig paa Hovedgaderne. Der foretog de deres Paaklædning og øvrige Toilette; jeg har ingen Steder før set saa mange Unger som i Neapel; morsomt var det at se Mødrene ivrig beskjæftigede med at undersøge Børnenes Haar og gaa paa Jagt efter smaa Insekter, hvilken Jagt altid var meget lønnende.

Den første Dag, jeg kom hjem til Hotellet, efter at have vandret nogle Timer omkring i Gaderne, var jeg fuldstændig ødelagt og tummelumsk; mine Nerver, som til dagligdags ikke hører til de svage, vare forfærdeligt angrebne, men heldigvis blev jeg senere igjen normal. Naar man kun opholder sig i den Del af Byen, hvor Hotellet ligger, nemlig ved Chiaia, er Neapel en deilig By, men alt det andet er forfærdeligt og tyve Gange værre end Rom. Vort Værelse laa desværre ikke til Gaden, men det gjorde ikke noget, thi om Dagen opholdt vi os altid i en deilig stor Stue, som Familien Krieger beboede, og hvorfra man havde en glimrende Udsigt over Bugten med Capri og Vesuv i Baggrunden. Vi have hidtil været meget heldige med Veiret; slet ingen Regn, brillant Varme og som oftest fuldstændig klar Himmel.

Korvetten »Fyen« traf vi hernede, og da Kriegers kjendte de fleste Officerer, vare vi ofte sammen med dem. Officererne beredte os en stor Nydelse ved at tage noget Rugbrød med iland. Du kan tro, kjære Papa, det smagte. En Aften vare vi allesammen i det verdensberømte Carlo-Theater og saa først en Opera af »Donizetti« og bagefter en Ballet. Begge Dele vare meget smukke; bedst syntes jeg om Balletten, som var meget pragtfuld og storslaaet. Der medvirkede ved Balletten ca. 200 Mennesker. De enkelte s. 14 Personer dansede langt fra saa godt som hjemme, men det var Maengden og de mange Tableauer, hver Gang i andre Costumer, som gjorde saa megen Virkning. Selve Theatret. var stort, men grimt.

En Eftermiddag benyttede vi til at se Museet, som er meget' stort og ualmindelig interessant. En Mængde udgravede Ting fra Pompeji var samlet her. Man faar en god Forestalling om, paa hvad Kulturtrin Beboerne have staaet, ved at se denne Samling. De have haft en udmærket Smag og forstaaet at indrette deres Huse comfortable.

Hele Søndagen benyttede vi paa en Tour til Vesuv. Den, der har set dette Naturphaenomen, glemmer det aldrig. Om Morgenen Kl. 9 kjørte vi fra Hotellet, Kriegers, Ellis og jeg, i en Landauer med 3 magre Heste for. Først kommer man gjennem en Mængde smalle Gader med utaaelig Stank, Snavs og Børneskrig, stadig forfulgt af en stor Hob Tiggere og Folk, der vil sælge Blomster og Aviser. For 1 Franc faar man den deiligste Bouquet Roser og Camelier. Var der ingen Drivhus hjemme, sendte jeg en lille Ladning til Ourupgaard. Naar man lykkelig er kommen gjennem Gaderne, dog først efter at Hestene ere faldne nogle Gange paa de glatte Stene og slaaet Knæerne til Blods, begynder Stigningen op ad Bjerget. Vi havde hele Tiden udmærket Solskin og klart Veir. I Førstningen kjører man igjennem Olivenskove, Vinhaver, Frugthaver og hist og her dyrkede Pletter med Bønner og Korn. Senere aftager Vegetationen, og til Slut befinder man sig imellem Klipper, hvor Lavastrømmene ere væltede ned over og have gjort Alt ufrugtbar. Den støiknede Lava er meget interessant; man kan tydelig se, hvorledes den er kommen væltende i Bølgeform ned ad Bjerget. Der fremkommer herved ganske mærkværdige Former; snart tror man at se en Hund eller en Hest, snart et Menneske eller Dele af samme. Naar man saa ser tilbage, har man den deiligste Udsigt over hele Golfen og Neapel, som ligger dybt nede.

Da vi vare ankomne til Jernbanestationen, toge vi med lidt ejendommelige Følelser Plads i Jernbanevognen, som rummer 8 Mennesker ad Gangen. Naar een Vogn gaar op, gaar en anden ned; det er noget lignende som et Paternoster. Sæderne ere trappeformige oven over hinanden. Banen er meget steil; den staar under en Vinkel af 63°, saa I kan forstaa, man kom til at kjøre lidt hurtig ned, dersom Kjædeine sprang, hvis iøvrigt saadant noget kunde finde Sted, hvad jeg dog ikke tror; det hele gjorde et meget solidt Indtryk. Kjørselen varer i 12 Minuter og jo højere man kommer, desto koldere bliver det; paa Midten laa endnu Sne. Ankommen til den averste Jernbanestation bleve vi overfaldne af en Sværm af Førere og Dragere. Damerne maatte meget imod deres Villie op i Bærestole; Herrerne s. 15 fik et Toug omkring Livet, og afsted gik det. Man hørte i det Fjærne, Krateret buldre, og da vi vare komne forbi et Klippehjørne, frembød der sig et imponerende Syn. I Midten Krateret, som udspyede vældige Røgsøjler, af og til store Stenmasser og Aske; rundt omkring os røg det ud af smaa Huller i Bjerget. Jorden, eller rettere Lavaen, blev mere og mere varm at gaa paa og hele Luften var opfyldt af en svovlsyreholdig Damp, saa man næppe kunde trække Veiret. Damerne begyndte at blive lidt ængstelige, og jeg fandt ogsaa, at Situationen begyndte at se lidt kritisk ud, thi man kunde ikke se 5 Alen frem for Rog og Damp; men det hjalp ikke at gjøre Indvendinger; Dragerne slæbte afted med os, stadig udstødende cimbriske, uforstaaelige Hyl. Det sidste Stykke var aldeles ufremkommeligt; man sank i Lava til op over Knæerne og var ligeved at blive kvalt. Ellis og Damerne bleve tilbage, medens jeg selv blev slæbt af to Mænd op til selve Krateret. Røgen væltede op og under Ens Fødder dundrede og buldrede det som om alle Helvedes Djævlere vare slupne løs. Det var et Øieblik, man aldrig glemmer. Føreren sagde senere, da vi kom ned, at selve Udbrudet ikke var større end sædvanlig; derimod var Røgen usædvanlig stærk. Fru Krieger bemærkede meget rigtig, at Helvede umulig kunde være værre end Toppen af Vesuv.

Efter Nedkjørselen med Jernbanen indtog vi en let Frokost, som smagte brillant ovenpaa Anstrængelserne. Om Aftenen Kl 6 vare vi atter tilbage i Neapel, spiste til Middag, pakkede vor Kuffert, gik paa Chiaia og saa paa Maaneskin. Vesuv var meget smuk den Aften.

Mandag Morgen Kl. 9 toge vi med en elendig Damper, som var fyldt med Mennesker, først til Sorrent og derfra til Capri. Vandet var meget roligt; men da Skibet var saa elendigt, slingrede det en hel Del. Nogle Damer og Børn ofrede. Selv paa Skibene bliver man overfaldet af Handlende, Tiggere og Spillekanter. Touren var meget smuk og Havet gans'ke blaat. Jeg har tidligere aldrig villet tro, at Vandet her var mere blaat end andet Steds, men jeg maa nu indrømme, at det er Tilfældet. Før vi landede paa Capri vare vi i Baade og saa den blaa Grotte, som naturligvis var meget smuk og eiendommelig, men man har hørt saameget om den, at de Fleste som oftest komme med for store Forventninger. Vandets Farve inde i Grotten var imidlertid deiligt.

Vi bo her i et udmærket Hotel, »Pagano«. Naar man lægger sig her ind paa Pension, faar man Alt for 6 Lire om Dagen. Det lyder lidt utroligt. Fra vore Vinduer have vi en meget smuk Udsigt over Havet og i den lille Have gaar man ned og plukker Appelsiner fra Træerne. Man skriver og læser for aabne Døre; for det meste er man ude paa Verandaen. Det eneste, meget ubehagelige, ved Hotellet er, at det er fuldt af alt andet s. 16end fine Tyskere. Ved Maaltiderne dominere de det Hele og gjøre et Spektakel, saa jeg havde stor Lyst til at gaa min Vei. Lige saa elskværdig og forekommende den finere tyske Befolkning som oftest er paa Reise, ligesaa ubehagelig er den simple. Nei, maa jeg saa bede om Englændere; det er behagelige Folk at træffe paa Reise, naar man, vel at mærke, først faar talt med dem.

Capri selv og dens Beliggenhed er ikke til at beskrive; det er ubetinget det Smukkeste, jeg endnu bar set og rimeligvis faar at se paa hele Reisen. Man befinder sig saa vel herovre; den deilige Luft, Beliggenheden, den mageløse Ro, og dertil kommer, at Folk ere saa smukke herovre og meget høflige. Man møder aldrig nogen af Beboerne uden at de sige høflig og venlig Goddag. Tiggere findes der, men meget faa; man faar Indtrykket af, at alle Folk ere lykkelige herovre. Imorges besteg vi allesammen Æsler og red en nydelig Vei over til Anacapri, en lille Landsby, som ligger i den anden Ende af Øen. I Eftermiddag ville vi i en Baad seile rundt om Øen, hvortil vi glæde os meget. Vi vende aldrig hjem fra en Spadseretour uden rigt belæssede med Blomster, som mange Steder allerede staa i fuld Pragt. Paa Torsdag tage vi til Sorrent, derfra Fredag til Pompeji, komme Fredag Aften til Neapel og indskibe os Lørdag Morgen til Ægypten. Vi vare gjerne blevne længere paa Capri. Dr. Struckmann bad mig købe 5 kolorerede Prospekter i Neapel; det var en meget vanskelig Opgave; i den Boutik, han opgav mig, fandtes kun Prospekter til 4 og 25 Lire Stykket. Han havde sagt, de kostede 6 à 7 Fr, men til den Pris fandtes ingen i den Boutik. I andre Boutiker kunde man faa til 6 à 7 Fr., men de vare meget grimme. Jeg købte derfor 4 til 4 Fr. Stykket; dersom Struckmann ikke synes om dem, beholder jeg dem selv. Hanne bedes sige ham dette. I Neapel fik jeg et Brev fra Hanne, som glædede mig meget, navnlig at Oscar kan sælge Ost i England; med Fordel efter Prisen at dømmes. Hvormange ft Sukker gav Il Produkt? Jeg haaber, kjære Papa, I ikke blive utaalmodige ved at læse denne lange Epistel, som er skreven igaar og idag. Eders næste Breve bedes I adressere til Hotel de Nile, Kairo, hvortil vi rimeligvis komme d. 26. eller 27. Med mange venlige Hilsener til Dig, min elskede Papa, og bedende Dig hilse Damerne, forbliver jeg altid din Dig

elskende Søn

Adolph

s. 17

Hotel de la Riviera, Naples, d. 19/2 86.

Min elskede Papa!

Da vi idag kom fra Pompeji, modtog jeg dit og Hannes Brev, for hvilket jeg beder Dig modtage min bedste Tak. Det glæder mig, at Alt staa vel til derhjemme; ubegribeligt er det, at I have 3 à 4 ° Frost, og vi sidde hernede og skrive for aabne Døre og Vinduer. Igaar toge vi mel tungt Hjerte Afsked fra Capri; det var 3 deilige Dage, vi tilbragte der. Seiltouren omkring Øen var meget kjøn; Baaden gyngede lidt, men vi holdt os tappert. Om Eftermiddagen vare vi oppe at se Ruinerne af Tibers Villa, som ligger vidunderlig smukt, højt oppe. Vi saa ogsaa det Hul i Klippen, som han styrtede sine Middagsgjæster ud af, naar de forekom ham »løstige«. Han blev jo selv kvalt paa Capri. Igaar Morges bestege vi det højeste Punkt paa Capri, Monte Solaro. Herfra oversaa man hele Øen i Fugleperspektiv og iøvrigt Vand til alle Sider; Du kan nok forstaa, det var smukt. Kriegers toge vi Afsked med her; gid vi paa vor Ægypter-Tour maatte finde ligesaa behageligt Reiseselskab.

Om Reisen til Sorrent er Intet at bemærke, kun, da vi vare komne i Baaden, havde en lille Fransk, som veiede ca. 400 U, ved at falde ned i Baaden, nser knust os begge To. Vi bo i et godt Hotel, men ved Bordet var der kun to gyseligt kjedelige engelske Professorer; jeg kom næstendels til at længes efter vore Iarmende Tyskere paa Capri; saaledes gaar det, Menneskene ere ikke til at tilfredsstille. Fra Sorrent kjørte vi imorges med en Vogn over Castellamare til Pompeji og saa disse meget interessante Udgravninger. Der var noget højst ejendommeligt ved at vandre imellem disse Ruiner, som i Aarhundreder have været skjulte for Verden, og som nu atter ere komne frem for at fortælle os om de gamle Romeres Færden og Levevis. Mange Templer, Theatre og private Huse vare udmærket conserverede; paa Væggene saa man overalt Rester af

Dekorationer. De bedste Freskoer ere bragte til Neapel. Man saa Menneske- og Dyrefigurer fuldstændigt bevarede og overtrukne med Lava, indtagende de samme Stillinger, som da de bleve begravede under Lavaen. De fleste laa paa Ryggen, kun en Kvinde laa paa Maven med Hovedet hvilende paa den ene Arm. Med Jernbanen toge vi tilbage til Neapel, og i Eftermiddag have vi besørget Alt til vor nær forestaaende lange Reise til den anden Verdensdel. Imorgen tidlig gaar Reisen for sig. Gid vi maa faa lidt godt Veir, thi skulle vi tilbringe 4 Dogn med skiftevis at holde hinandens Hoved og kaste op, kan det jo let være, s. 18 at Fornøjelsen bliver tvivlsom. Dette Brev modtage I paa Onsdag; dersom I saa skrive Torsdag eller Fredag, bedes I adressere Brevene til Hotel Abbate, Alexandria. Mit næste Brev bliver fra Afrika, saasnart jeg kommer til Alexandria, Levvel, kjære Papa, hils Damerne og modtag selv en hjertelig Hilsen fra din Dig

elskende San

Adolph.

s. 18

Le Caire, Egypte, le 25/2 1886.

Min elskede Fader!

Du vil allerede ved at se dette Billede vide, at din Søn ikke befinder sig i Europa mere, men for en Tid har taget Ophold i en anden Verdensdel. Jeg antager for Øieblikket at være ca. 1000 danske Mil fra Danmark; en ret antagelig Afstand. I Lørdags Middags toge vi bort fra Neapel. Vi reiste med et fransk Skib fra Marseille. Det var et i alle Henseender udmærket godt Skib: hurtigseilende, meget propert og flot indrettet. Vi brugte 4 Døgn for at komme til Alexandria, hvor vi arriverede Onsdag Formiddag. Lørdag og Søndag havde vi særdeles smukt Veir, Havet var fuldstændig roligt, Solen skinnede og vi befandt os meget vel om Bord. Om Morgenen Kl. 8 drak man Kaffe. 10 Formiddag var Frokost, som bestod i 4 Retter varm Mad, Ost og Brød og Dessert. 11/2 indtog man atter en lille Forfriskning: Suppe, koldt Bord og Dessert. Kl. 6 var Diner: 7 Retter Mad og Dessert; til alle Maaltider var god Vin. 8 Aften The. Du vil deraf se, at Tiden ei blev lang, thi Dagen medgik udelukkende omtrent til Spisning.

Mandag Morgen forandredes imidlertid Situationen for de Flestes Vedkommende meget betydeligt. Vi fik stærk Blæst, som henad Aften tiltog til Storm med Regn. Skibet gyngede forfærdeligt, Søerne sloge stærkt hen over Skibet, og de Fleste maatte sage ned i deres Køier. Ellis var meget daarlig, navnlig om Mandagen; om Tirsdagen gik det atter igjen noget bedre. Jeg for mit Vedkommende var saa heldig slet ikke at feile det Mindste; om ogsaa Maden smagte mindre godt, ned gled den og nede blev den. Jeg tror det reddede mig, at jeg beholdt Appetiten.

Det var et imponerende Syn om Aftenen at se Middelhavet i Oprør, belyst af Maanen, som fordrev Skyerne og standsede Regnen. Ved Middagsbordet s. 19 foregik Opvarningen med stort Besvær; do ulykkelige Tjenere kunde ikke staa paa Benene og hvert Øieblik rullede der en hel Ladning Tallerkener, Kriive, Gafler eller Lignende henad Gulvet. Jeg fik blandt Andet en Gang en hel Ladning Mad ned i Skjødets. Af 40 Reisende vare vi kun 5 til Bords.

Om Tirsdagen var Veiret noget bedre, men Skibet rullede endnu stærkt. Onsdag Morgen saa vi den afrikanske Kyst. Vi maatte ligge og vente nogle Timer udenfor Indseilingen til Alexandria paa Lodsens, da han ikke kunde komme ud til os før paa Grand af Storm.

Alexandria er beliggende ved den aabne Strand; en lang Stenmole beskytter Skibene inde i Havnen, og Indseilingen foregaar igjennem et lille Hul, som med Paalands Vind er meget vanskeligt at komme igjennem. Stranden er fuldstændig flad, øde, slet ingen Vegetation, kun en Mængde smaa Veirmøller afbryde Ensformigheden. Det Første, man saa af Ægypten, lovede ikke Meget. Da Skibet havde kastet Anker inde i Havnen, blev der paa een Gang et voldsomt Røre om Bord. Skibet blev ligefrem storm'et af Indfødte, som vilde besørge de Fremmede i Land. Der var et Spektakel og en Forvirring, som var ubeskrivelig. I Førstningen var man fuldstændigt optaget af at se paa de Mennesker, der kom om Bord. De Fleste bare meget faa Klæder: Turban paa Hovedet, en lang Kaabe (forskjellig farvet) paa Kroppen og ingen Støvler og Stømper. De Fleste havde et alt Andet end tiltalende Ansigt. Heldigvis var der en Mand fra Hotellet og ved hans Hjælp kom vi med vort Tøi i en Baad og efter Landstigningen med en Vogn til Hotellet. Det var alt Andet end behageligt at faa fast Jord under Fødderne; man var tilmode, som man bestandig seilede. Jeg har nok kjendt denne Følelse før, men aldrig i den Grad som efter denne Reise. Jeg var ikke langt fra at blive søsyg og endnu i Dag, 2 Dage efter, mærker jeg det.

I Alexandria traf vi paa Hotellet den danske Dommer Hr. Ussing, som var meget forekommende og elskværdig imod os. Efter en fuldstændig Omklædning og Storvask foretog vi sammen med Hr. Ussing en Kjøretour i Byen. Alexandria i sig selv er en kjedelig By; der er ikke Meget at se, men naturligvis for en Europæer, som aldrig før har set en østerlandsk By, var der jo uhyre Meget, der fængslede Opmærksomheden. Hele Livet, Indbyggerne i deres nationale Dragter og den store Færdsel i de smalle Gader var naturligvis umaadelig intercessant. Af Seværdigheder er der kun PompejusSøilen, en enlig Søile af Granit,

som omtrent er lige saa høi som Rundetaarn. Det er een Sten, og det er ganske ubegribeligt, hvorledes de have faaet den transporteret og stillet op. Husene ere alle lyse og ligne meget de europæiske. Fra Søilen kjørte vi en Tour langs med en stor Kanal, som s. 20 forsyner Alexandria rued Vand fra Nilen. Den skal allerede have existeret i Oldtiden, forfaldt, men blev i Begyndelsen af dette Aarhundrede restaureret af en eller anden Pascha, hvorved der omkom 20,000 Mermesker. Omegnen af Alexandria er meget kjedelig; paa den ene Side Ørken og paa den anden en umaadelig stor Sø. Søen har først existeret fra Begyndelsen af dette Aarhundrede; før den Tid var det frugtbart Land, som blev beskyttet mod Middelhavet ved en høi Dæmning. Englænderne gjenembrød 1802 i Krigen med Franskmændene denne Dæmning og ødelagde derved for bestandig over 100,000 Acres. — Dog, Klokken er allerede strax 12, og Brevet maa sendes afsted for at komme med et Skib paa Lørdag. Fredag den 3die Marts tage vi med et russisk Skib til Smyrna og Konstantinopel, derfra til Athen. Eders næste Breve bedes I sende til Hotel Athène, Athen. Jeg skriver imorgen mere udførlig om Reisen til og om vort Ophold i Kairo. Med mangeihjertelige Hilsener, kjære Papa, forbliver jeg din Dig

elskende Son

Adolph.

s. 20

Le Caire, Egypte, le 27/2 1886.

Min elskede Fader!

Siden jeg afsendte mit sidste Brev, har jeg oplevet og set Meget i denne interessante By; men for ikke at springe Noget over, vil jeg atter gaa tilbage til Alexandria og fortælle om Jernbanetouren til Kairo. Kl. 10 forlode vi Alexandria. Jernbanevognene ere ikke gode; 1. Klasse, som vi kjørte i, kan gaa an, derimod er 2den og 3die Klasse forfærdelige. Selve Jernbanen er lagt brillant. Svellerne ere af Jern, Træ findes ikke. Landet er fuldstændigt fladt som en Pandekage, overalt gennemskaaret af Kanaler og Bifloder fra Nilen. Vegetationen er overalt umaadelig rig; Træer ser man næsten ingen af, kun af og til nogle smaa Lunde af Dadelpalmer. Naar Øjet ikke stødte paa Palmer, lignede Ægypten noget skovløse og frugtbare Egne i Danmark ved Midsommertid. De dyrke af Kornsorter mest Hvede, Byg, Bønner og lidt Havre. Desuden megen Bomuld og, i Nærheden af Kairo, mindre Pletter med Sukkerrør. 1 Melle-mægypten skal der være 6 Sukkerfabriker, saa ogsaa hernede have vi Konkurrenter. Den fattige Befolkning holder meget af at gnave paa Sukkerrøret; vi smagte det idag; det er meget sødt og saftigt, men har en ubehagelig vammel Smag. Med Jern-s. 21 banen passerede vi nogle større Steder, som alle gjorde et meget snavset og ubehageligt Indtryk. Bygget er for Øjeblikket mest fremmeligt hernede; det var allerede skreden overalt. Paa Markerne ere alle Kreaturer ude: Heste, Æsler, Kameler og Pukkeloxer gaa og græsse i skjøn Forening i det dejligste Kløvergræs, man kan tænke sig. Nogle Steder saa vi Befolkningen foretage en Slags Pløjning, livis man kan kalde det saadan, thi det var ikke Andet end en Pind, der sad lodret i et langt Tværstykke, som rodede lidt op i den fede Markjord. Det var Nok til at frembringe den smukkeste Vegetation, jeg mindes at have set. Sædvanlig blev Ploven trukken af et Par Oxer, men enkelte Gange saa jeg ogsaa en stor Kamel og et lille Æsel trække sammen. Ægypterne, som bo paa Landet, kjendte under Navnet Fellaher, ere meget fattige og nøjsomme Folk. Det er nærmest dem, som Kongerne have pint mest for at faa de umaadelige Summer, de brugte til at tilfredsstille deres Lyster og Extravagancer. Forhaabentlig bliver dette bedre i Fremtiden for disse Stakler — som næsten aldrig faa Lov til at beholde Frugterne af deres Arbejde —, naar Civilisationen faar mere Indpas. Jeg hørte idag, at den nuværende Konge, meget imod sin Villie, kim maa have een Kone, hvorimod hans Fader havde flere Hundrede. De europæiske Magter have forbudt ham det; det er jo allerede et ret betydeligt Fremskridt.

Fellahernes Boliger ere forfærdeligt tarvelige. De ere ikke Andet end nogle Jordhytter med et Hul i den ene Side, uden Døre og Vinduer; Taget bestaar af Lægter, hvorpaa der er lagt Halm. Det gjør et forfærdeligt fattigt og kummerligt Indtryk. I det Fjerne ligne Landsbyerne nøgne Jordhøje. Deres Boliger maa altid ligge en Snes Fod højere paa Grund af Nilens Stigning om Vinteren. Det gaar her som i Neapel; de tilbringe den meste Tid ude i fri Luft, det hjælper naturligvis meget. Deres Klædning er yderst tarvelig: bare Fødder, Turban og en tynd Kaabe. Børnene løbe ofte omkring næsten nøgne. I det Hele, Renlighed kjende de ikke; i Neapels Gader var det slemt, men det er for Intet at regne, imod hvad man ser her.

Klokken 3 om Eftermiddagen kjørte vi ind paa Stationen og bleve som sædvanligt modtagne paa en for svage Nerver højst ubehagelig Maade. Det morer mig efterhaanden, da jeg føler mig mere dreven i at reise, ved et Blik eller en Haandbevægelse at kunne holde disse Mennesker borte, som man i Førstningen næstendels var bange for. Vi bo her i et udmærket stort Hotel, have et godt Værelse og faa den bedste Mad, vi endnu hidtil have faaet. Komisk er det, at man lever langt bedre i Ægypten end i Italien. De første Dage, vi vare her, havde vi en Dragoman med os; idag, d. 1. Marts, have vi gjort en Tour alene til Saccara; den gik meget s. 22 godt. Torsdag Aften fik vi ikke meget at se; vi gik hen til en smuk Have midt i Byen, hvor der daglig musiceres fra 5—8.

Det er meget morsomt at gjenkjende Planter fra Drivhusene hjemme hernede som store Træer, f. Ex.

Gummitræet.

Efter at vi havde spist til Middag dreve vi lidt omkring paa Gaderne, og hvor forbausede bleve vi ikke, da vi rundt i Hovedgaderne saa Mennesker trække Kurvesenge udaf Husene, klæde sig lidt af og ganske rolig lægge sig sig til at sove under aaben Himmel, midt paa Fortovet. Mange mindre Bemidlede saa man ogsaa ligge ned paa selve Stenbroen; Gaderne i Kairo ere ikke brolagte, derimod daarligt macadamiserede; de blive aldrig rensede, saa Du kan nok tænke Dig, hvorledes de se ud. I den nyere Del af Byen ere Gaderne brede og paa begge Sider beplantede med Akacietræer; i den ældre Del ere de derimod forfærdeligt smalle. Husene ere ligesaa forskjellige; i den arabiske Del ere alle Vinduer skjulte af Træjalousier, som ofte ere smukt udskaarne. Befordringsmidlerne ere enten Vogn med to Heste eller Æsler. I Førstningen vare vi meget flotte, kørte hele Dage i en elegant nedslaaet Kalesche med Kusk og Tjener paa Bukken; nu ere vi blevne mere sparsommelige og ride stadig paa Æsler, som omtrent gaar lige saa hurtigt og ere langt morsommere. Det gaar enten i stærk Trav eller Galop. Æslerne have alle mulige Navne; jeg har redet baade paa Bismarck og paa Gortschakoff. De fine Folk hernede, saasom Consuler, højerestaaende engelske Officerer, og fremfor alt de egentlige Ægyptere, kjøre aldrig ud uden ledsagede af 1 eller 2 Forløbere, som ere klædte i meget maleriske Dragter og som løbe ca. 100 Alen foran Vognen for at bane Vei i Trængselen. Det ser meget flot og godt ud og er ikke Menneskeplageri. Det generer slet ikke en Ægypter at løbe flere Timer itræk; de vænnes fra Smaa af dertil ved at løbe efter Æslerne. Befolkningen er ikke smuk; dog ser man af og til kjønne Ansigter. Kvinderne ere som oftest tilslørede, og overrasker man sommetider en uden Slør, faar hun strax Haanden op til Munden. Mærkværdigt er det saa mange, der lide af Øjensygdom, og saa mange, der ere blinde paa et eller begge Øjne. Man har fortalt mig, at den stærke, brændende Sol er Skyld deri. De lade ellers godmodige og skikkelige, og jeg foretrækker dem langt for Italienerne; Tiggeriet er forsvindende. Klimaet er for Tiden brillant hernede; om Morgenen tidlig 10 à 120 Reamur, som stiger opad Dagen til 15 à 200 i Skyggen. Stadig klar Himmelfarve og ikke for stærkt, brændende Sol. Det værste er Støv, som ofte er meget generende.

I Fredags saa vi om Formiddagen nogle Moskeer, som vare interessante, men som naturligtvis i Pragt og Størrelse falde fuldstændigt igjennem overfor hvad man ser af den Art i Italien. Dernæst kørte vi op paa et s. 23højt Punkt, hvorfra man havde en prægtig Udsigt over Byen, Nilen og Sahara i Baggrunden med Pyramiderne. Herefter saa vi nogle Kalifgrave som laa udenfor Byen; de vare mindre interessante.

Om Eftermiddagen saa vi Dervischerne danse. Dervischer ere jo deres Præster og Fredagen svarer hernede til vor Søndag. Den Dans, de opstillede, var noget af det mest ejendommelige, vilde og uhyggelige, man kan tænke sig. Der var ca. 30 Præster af forskjellige Aldere, som gave disse Forestillinger i en lille faldefaerdig Moske. De bevægede Overkroppen hurtig op, ned og til Siderne, samtidigt udstødende Lyde, som om de kastede op. De stode i en Kreds og i Midten af Kredsen dreiede en Dervisch sig stadigt rundt holdende Armene ud til Siden. Han dreiede sig ca. 60 Gange rundt i Minuten og blev ved paa denne Maade i en Time. Øjnene stode helt stive i Hovedet paa ham og Sveden løb ham ned ad Kinderne; ubegribeligt, at han ikke styrtede. Det var alt Andet end en behagelig og opbyggelig Gudstjeneste.

Derfra kørte vi til den ældste Del af Kairo, hvor Gaderne højst vare 2 Alen brede. Vi saa en Moske, hvor, efter Sigende, Josef og Maria med Christusbarnet have skjult sig, da de flygtede fra Palæstina. Dernæst saa vi ude paa en lille Ø i Nilen Stedet, hvor Moses blev funden, hvilket naturligtvis kan have sin Interesse for dem, der tro det. Morsommere var det at se, hvor højt Nilen pleiede at stige om Vinteren; det er aldeles uforstaaeligt, hvor alt det Vand kommer fra.

I Lørdags tilbragte vi den bedste og interessanteste Dag, jeg endnu har haft paa hele Reisen; vi besøgte nemlig de store Pyramider ved Gizeh. Om Morgenen KL 9 forlode vi Hotellet i Vogn. Touren tager godt 2 Timer. Man kører først et længere Stykke gennem Byen, kommer paa en stor smuk Bro over Mien og Resten af Veien paa en bred Chaussé, paa begge Sider bevoxet med store Acacietræer. I Afstand tage Pyramiderne sig ikke saa imponerende ud; de ligne nærmest et Teglværk hjemme, men naar man først staar ved Foden af Cheops Pyramiden, hvilken er den Største, bliver man ganske stum af Forbauselse. Grundfladen er 227 Meter i Kvadrat, Høiden 137 Meter. Man bliver modtaget af en Mængde Beduiner, som tilbyde deres Tjeneste med at hjælpe En op paa Toppen, og efter at vi vare blevne enige, begyndte Stigningen. To Beduiner tage En i Hænderne og en skyder paa bagfra. Trinene ere af forskjellig Højde, som oftest naa de op til Brystet. Stigningen varer ca. 1/2 Time; man hviler sig naturligtvis ud flere Gange paa Vejen. Paa Toppen er der god Plads til en 30 à 40 Mennesker ad Gangen. Beduinerne vare flinke Folk, de saa brillant ud i deres hvide Kaaber med Turban paa Hovedet. Man kunde godt underholde sig s. 24lidt med dem, da de fleste forstod lidt Engelsk. Oppe fra Toppen havde man en deilig Udsigt: paa den ene Side det deilige, frodige, grønne Nilland, gjennemskaaet af Nilen og utallige Kanaler, paa den anden Side ikke andet end Sand og Sand saa langt Øjet formaaede at se. Det var et pragtfuldt Syn, og Ellis og jeg vare begge enige om, at noget mere storslaaet kunde der næppe findes. Efter at have tilbragt en Times Tid paa dette vidunderlige Sted begyndte Nedstigningen, som næstendels var mere anstrængende. Man fik Toug omkring Livet for det Tilfælde, at man skulde blive svimmel; men det var der ikke Tale om; man følte sig fuldstændigt sikker i Beduinernes Arme.

Efter at vi vare komne ned og havde hvilet os noget, begyndte Stigningen inde i Pyramiden, som var langt

vanskeligere end udenfor. For det Første var Gangen, som førte ind til Gravkammeret, meget steil og lav paa sine Steder, saa man næstendels maatte krybe paa alle Fire, og for det Andet var der en stærk Hede og daarlig Luft inde i disse Rum. Der var enkelte Huller i Væggen, som efter Beduinernes Sigende tjente til Luftventiler, men de virkede ikke meget. Temperaturen var ca. 240, Ægyptens Middeltemperatur.

Pyramiderne ere byggede af Kalksten, men indvendig ere Gangene beklædte med Granit, og denne Beklædning er gjort saa mesterligt, at endnu den Dag i Dag kan man ikke presse et tyndt Knivsblad, ind, hvor to Sten støde sammen. Selve Gravkammeret er et firkantet lille Rum, temmelig højt til Loftet. I Midten staar Resten af Stenkisten, hvor Manden har fundet Hvile. Man faar egentlig først det bedste Indtryk af Cheops Pyramidens umaadelige Dimensioner, naar man har været inde i den og set Gangene. Efter at vi vare komne ud, badede i Sved, indtog vi vor Frokost, som vi havde med fra Hotellet, og derefter gik vi hen og saa Sfinxen.

Jeg blev mindre overrasket ved at se den; man har saa ofte set den afbildet, saa jeg tænkte mig den egentlig større. Naturligvis er det et Kæmpearbejde, naar man betænker, at det Hele er udhugget af Klippen og danner et Hele; dertil kommer, at man kun kan se det halve af Figuren; Resten er skjult af Sand. Derefter dreve vi omkring Pyramiderne nogle Timer og saa endnu en utallig Mængde Gravkamre, som vare mere eller mindre store og hvor vi i flere af dem endnu fandt udmærket vel bevarede Hieroglypher.

Hôtel Abbat, Alexandrie (Egypte), d. 5/3 86.

Du vil af ovenstaaende Adresse se, kjære Papa, at jeg atter befinder mig i Alexandria, og naar I muligen af det hidtil Skrevne tro, at jeg endnu befinder mig i Kairo, hidrører det fra, at dette Brev er skreven i flere s. 25 Gange. Jeg er nemlig kommen lidt i Baghaand med mit Skriveri i Kairo; vort Ophold der var desværre for kort, og vi maatte benytte vor Tid saa stærkt, at om Aftenen var man for træt til at skrive, og desuden vare vi jo ofte ude for at se os om. Den Reiseplan, vi have lagt, er næsten lidt for stor i Forhold til Ellis's Kasse, saa Opholdet de forskjellige Steder ikke kan blive længere end højst nødvendigt. Men det siger heller ikke saa meget, naar vi blot vedblive at benytte vor Tid saa godt som hidtil; men helt fri for at være lidt anstrængende er det naturligvis ikke; i ethvert Tilfælde, reiser jeg atter en Gang en længere Tour, vil jeg tage den lidt mere med Ro. Ellis og jeg komme brillant ud af det sammen; han er en ualmindelig flink og elskværdig Fyr.

Hertil Alexandria kom vi igaar Aftes, og idag, den 5., reise vi om 1 Time med et russisk Dampskib til Constantinopel. Reisen vil vare ca. 4 Døgn. Hvornaar vi atter komme til Italien veed jeg ikke bestemt, men jeg antager det bliver den 25. eller 26.; hvorlænge vi derefter blive i Norditalien og Schweitz retter sig efter Tuteins Formuesomstændigheder, men i ethvert Tilfælde skilles vi en Gang i April. Jeg vil derfor faa nogen Tid tilovers' inden jeg skal være Soldat, og den tænkte jeg, dersom Du bifalder det, at tilbringe i en Sukkerroeegn i Tyskland. Jeg vil derfor være Dig meget taknemlig, kjære Papa, om Du i dit næste Brev, som endnu bedes sendt til Athen, vil udtale Dig derom og muligen sende mig anbefalinger til nogle Herrer. Dersom Du hellere saa jeg kom hjem, gjør jeg naturligvis det, men jeg finder det kunde være lærerigt for mig at se Foraarsbehandlingen i disse Egne. Her i Ægypten har jeg modtaget et Brev fra Dig og Hanne, hvorfor jeg takker meget, heldigvis staar Alt godt til i det kjære Hjem. Tietgens Udtalelser forstaar jeg ikke rigtig. Igaar fik Ellis Brev fra Kjøbenhavn med Underretning om, at den kjære gamle Geheimeraad Classen var død, stille og uden Smerter. Mine Tanker have uafbrudt beskæftiget sig med denne Efterretning. Han var vor ældste og trofasteste Ven; det bliver et stort Savn, naar man besøger Korselitze, ikke at træffe denne venlige, prægtige gamle Mand, som har holdt saa meget af alle os Børn og vist os saa megen Kjærlighed og Godhed. Jeg venter i Eders næste Breve at faa Meddelelse derom. Jeg haaber om Bord at faa Lejlighed til at give en lille Skildring af de øvrige Dage, jeg tilbragte i Kairo; idag maa jeg desværre slutte, da vi strax skulle afsted. Med mange venlige Hilsener til Dig, min elskede Fader, og bedende Dig hilse Damerne, forbliver jeg altid din Dig

elskende Søn

Adolph.

s. 26

Hermupolis, d. 8/3 86.

Min elskede Papa!

For Øieblikket befinder jeg mig paa Reise til Constantinopel. Vi ligge siden igaar Middags stille ved Øen Syra for at lade; jeg formoder vi komme herfra henad Middag og arriverer til Constantinopel Onsdag Morgen tidlig. Det er en lang Reise 5 Døgn underveis. Vi ere om Bord i et russisk Skib og have hidtil været meget tilfredse med Forpleiningen. Fra Alexandria hertil have vi havt udmærket Veir, næsten ingen Søgang, idag desværre blæser det stærkt fra Nord, saa vi gaa maaske en haard Tour imøde. Mit sidste Brev fra Ægypten haaber jeg Du modtager forinden Dette, thi ellers ville I ikke kunne forstaa, hvorledes jeg paa en Gang befinder mig i Hermupolis. Vi vare igaar nogle Timer i Land. Byen ligger meget kjønt, bygget terrasseformet opad

Klippeskraaningerne. Selve Øen er som alle de Andre, vi have set i det græske Archipelag, nøgne, tilsyneladende temmelig ufrugtbare Klippeøer. Det Sidste, jeg meddelte om Opholdet i Ægypten, var Touren om Lørdagen til Pyramiderne; de første Dage efter denne interessante Tour, kunde næsten Ingen af os gaa, saa stive og ømme vare vi blevne af Bestigningen. Søndag Formiddag tilbragte vi i det berømte Bulak-Museum. Museet indeholder Alt, hvad der staar i Forbindelse med Ægyptens Oldtid. Det er naturligvis den største og mest fuldendte Samling af den Slags, der findes i Verden. Smaa og store Gudefigurer, Mumier og Ligkister vare stærkest repræsenterede. Navnlig Mumierne vare interessante og udmærket vel bevarede; paa Flere saa man endnu Haaret og Tænderne vel bevarede. Om Eftermiddagen kørte vi op og saa et af Khedivens Slotte, saa vidt jeg husker hed det Gezireh, men det var ikke Umagen værd. Haven var forfalden og daarlig holdt, overhovedet sporer man overalt, at den nuværende Khediv ikke raader over den samme Formue som hans Forgængere. Der gives maaske ingen By i Verden, som er saa rig paa Slotte som Kairo, nu blive mange benyttede til Kaserner, de Andre forfalde. Fra Slottet kørte vi paa Supra, Kairos Korso, og saa en hel Del kjørende og ridende Personer, mest Europæere. Alle finere Folk havde deres Forløbere med sig. Vi traf ogsaa Khediven; han kørte i en aaben Vogn med to Heste for, havde 6 Forløbere og et Følge af ca. 30 Beredne med sig; det saa meget imponerende og godt ud. Khediven selv er en yngre Mand, han havde et rart og tiltalende Ansigt. Hele Mandagen benyttede vi til en Udflugt til Saccara Pyramiderne. Først toge vi med Jernbanen til en Station, som hed Pederashen, og s. 27derfra videre med Æsel ud til Mariettas Hus, som Jigger en halv Mil Vei inde i Ørkenen. Mariette er en Videnskabsmand, som levede i Begyndelsen af dette Aarhundrede og som har funden en Mængde Grave i denne Ego. Vi saa først Apisgravene. Paa begge Sider af en lang Gang, som er udhugget i Klippen, findes Nischer, hvori Tyrene ere blevne begravede. Der findes endnu 24 enorme Granitkister, som mere eller mindre ere forsynede med Hieroglypher. Hele Kisten bestaar kun af 2 Sten, Laaget og Fodstykket. Disse Kister have en Størrelse, som man slet intet Begreb gjør sig om, og det er aldeles ufatteligt, hvorledes de have kunnet transportere en saadan Stenmasse. Derefter saa vi et stort Gravkammer, hvis Vægge vare forsynede med udmærket vel bevarede Hieroglypher. Naar jeg kommer hjem, skal Du se Afbildninger af disse, man kan fuldstændig studere de gamle Ægypteres Levemaade paa dem. Selve Pyramiderne ved Saccara ere langtfra saa interessante som ved Gizeh, derimod er Touren derud nok saa morsom, navnlig morede det mig meget at ride den lange Vei fra Jernbanestationen paa Æsel, igjennem Palmeskove, dyrkede Marker og tilsidst et lille Stykke i Ørkenen. Vi kom atter tilbage til Kairo med et Godstog; det tager man ikke saa nøje dernede, vi vare et helt stort Selskab, der blev puttet ind i en lille Bremsevogn; de Fleste af os stode ude paa et lille Galleri. Tirsdag Formiddag kørte vi ud og saa en stor Obelisk, den eneste Levning af den i Oldtiden berømte By Heliopolis. Desuden viste man os et stort, gammelt Sycomoretræ, under hvis Grene Josef og Maria have hvilet sig paa deres Flugt fra Palæstina. Fra Obelirken toge vi hen og besaa en stor Strudsehønsegaard, som er anlagt af et fransk Selskab. De holde Strudsene for Fjedrenes Skyld, det skal være et brillant Foretagende. De havde for Øjeblikket ialt 400 Strudse, men vilde forøge Antallet. Vi saa Strudsene i meget forskellige Aldere, fra 1 Dag til 7 Aar. En gammel Struds paa en 6 à 7 Aar gav efter Førerens Udsagn en Netto-Indtægt af en 6 à 700 Frs. aarlig. Udrugningen foregik med Varmeapparater; det hele Anlæg var meget morsomt at se. Om Eftermiddagen besøgte vi Bazaren. I Førstningen man bliver lidt skuffet; man har hørt saa Meget om de orientalske Bazarer, men naar man først begynder at handle lidt med Folkene, faaar man deilige Ting at se, og det er ofte meget vanskeligt, at begrænse sine smaa Indkjøb. Desuden er det naturligvis meget interessant at se alle disse Kjøbmænd, som komme mange Gange langveis fra og fra mange forskellige Lande. Om Onsdagen besøgte vi atter Bazaren og senere hen paa Dagen vare vi til Væddeløb, som var meget interessant. Det er Væddeløb, som blive afholdte under Khedivens Forsæde, navnlig for de engelske Officerers Skyld, som vare stærkt repræsenterede, desuden var der ogsaa nogle indfødte Ægyptere, der red. Hestene vare ikke Væddeløbere af Profession, til daglig-s. 28dags tjente de til Ridebrug, men ikke desto mindre saa man ualmindeligt smukke Heste. Deres Forhindringsløb har jeg ingen Steder set smukkere; det var langt vanskeligere Forhindringer end dem, vi kjende i Danmark. De fleste Heste vare engelske, dog saa man ogsaa orientalske. Efter Løbenes Slutning foregik der et lille Extravæddeløb til Æsels De fleste Tilskuere og navnlig alle Soldater rede hjem paa Æsel. Det var et brillant Syn at se flere Hundrede Æsler i fuld Galop jage hen over Marken, efterfulgte af skrigende Gadedrenge og Æsel drivere. Ellis's Æsel styrtede en Gang til stor Glæde og Jubel for dem, der vare i Nærheden.

Onsdag Aften pakkede vi vor Kuffert og Torsdag Morgen Kl. 8 forlode vi Kairo med tunge Hjærter. De Dage, vi tilbragte i Ægypten, have uden Tvivl været de interessanteste og behageligste Dage, vi have tilbragt paa hele vor Reise, vi beklagede meget ej at kunne blive der lidt længere.

Jeg vil ikke slutte dette Brev før jeg er kommen til Constantinopel for at jeg kan meddele Slutningen af Søreisen og hvorlænge vi blive i Constantinopel. Af Hr. Ussing i Alexandria modtog vi en Mængde gamle Dagblade, som vi studere med megen Glæde.

Constantinopel, d. 12/3 86.

Kjære Papa! Vi kom til Constantinopel i Onsdags og idag (Fredag Aften) forlade vi den igjen. Vi kunne ikke blive her længere, da Skibene kun gaa en Gang om Ugen og desuden er her saa forfærdeligt koldt; det fryser og sner; man kan slet ikke nære sig. Constantinopel er en væmmelig By, men et kort Ophold er meget interessant; nærmere Beskrivelse fra Athen er man saa kort paa et Sted, er der ingen Tid til at skrive.

Eders næste Brev maa sendes poste restante Venedig og bedes Hanne endnu en Gang kort meddele mig din Plan om min Reise i Tyskland; ifald Brevene til Athen gaa galt, faar jeg Intet at vide. I Athen blive vi 5 à 6 Dage. Med mange Hilsener din

Adolph.

(Stor Hast.)

s. 28

Athen, d. 15/3 86.

Min elskede Papa!

Mit sidste Brev, som blev afsendt fra Constantinopel, haaber jeg Du har modtaget. Vi bleve som sagt kun 3 Dage i Constantinopel og i den Tid fik vi omtrent Alt at se, hvad der fandtes i Byen. Udflugterne, som s. 29man med stor Fornøjelse foretager om Sommeren, f. Ex. opad Bosphorus til Brussa i Lille-Asien, var der slet ikke Tale om at kunne gjøre, dertil var det alt for koldt. Jeg mindes aldrig at have frosset som i Tyrkiet, vi kom lige fra det deilige, varme Ægypten til et Sted, hvor Sneen laa paa Jorden og Is paa Vandhullerne. Dampskibsforbindelserne ere meget elendige i disse Egne; der gaar i Reglen kun Skib en Gang om Ugen, saa vi bleve tvungne til at reise saa hurtigt; thi at være 8 Dage til i Constantinopel vilde være forfærdeligt. Vi boede i et godt Hotel og iøvrigt var Opholdet meget interessant. Neapel og Byerne i Ægypten vare snavsede, men de ere ligefrem rene imod Constantinopel. Naar man ikke har set disse Gader, gjør man sig slet intet Begreb om, hvor forfærdeligt smudsige de ere, dertil kommer, at man overalt træffer en Mængde herreløse, grimme og som oftest skabede Hunde, der ere saa magre og forsultne, at man omtrent kan se igjennem dem. Fra Søsiden tager Byen sig glimrende ud, man kan ikke tænke sig noget mere imponerende Syn end den deilige Havn med Masser af Skibe og Husene, som ligge paa Bakkekamme, og desuden en utallig Mængde Moskeer med deres slanke høie Minaretter.

Om Onsdagen saa vi det gamle Serail, som ikke bliver benyttet, og som stammer fra Constantin den Stores Tid. Man saa endnu nogle Taarne og Mure fra den Tid. I Palæet er det tyrkiske Skatkammer, som endnu, skjønt Landet er saa forarmet og forgjældet, gemmer store Skatte; der skal være en utrolig Rigdom paa Diamanter; desværre fik vi det ikke at se; man kan kun komme derind med særlig Tilladelse fra Sultanen igjennem Ens Gesandtskab; men da den Fornøjelse vilde koste ca. 150 Fr., opgave vi det naturligvis. Dernæst saa vi Sofia-Moskeen, som er ualmindelig smuk. Dens Kuppel er ikke saa stor og høi som St. Peters i Rom, men jeg fandt den næstendels kjønnere. Den blev bygget af Keiser Justinian og har altsaa i lange Tider først været en christen Kirke, efter Tyrkernes Erobring blev den lavet til en Moske. Man kan endnu mange Steder se det byzantinske Kors og flere af Mosaikerne vidne endnu om dens christelige Oprindelse. Vi besøgte dernæst nogle Musæer, som indeholdt en Mængde Ting fra Oldtiden, blandt Andet saa vi Statuer, som Schliemann havde gravet op i Nærheden af Troja; det Hele var temmelig kjedeligt; man maa absolut være Kjender for at bedømme den Slags Tings Vaerd; noget Andet er det i Rom, hvor man har saa vel bevarede Statuer; der kan man glæde sig ved de smukke Former; her var det Meste meget beskadiget. Desuden saa vi nogle Obelisker, nogle andre Moskeer, et Gravkapel, hvor de sidste Sultaner ere blevne begravede, ogsaa den sidst myrdede, Abdul Asiz; det var meget kostbart indrettet.

s. 30Torsdag Morgen besøgte vi Bazaren, som er langt større end Kairos, men ikke saa interessant; om Eftermiddagen toge vi til Skutari; vi maatte jo absolut derover for dog at kunne sige, at vi have været i Lille-Asien. Vi steg til Hest og rede en Tour rundt i Byen og den nærmeste Omegn; vi vare desuden inde og saa et Slot, som den forrige myrdede Sultan har ladet bygge; siden hans Død er det fuldstændig ubeboet; det var umaadelig pragtfuldt; Silkegardiner og tyrkiske Tæpper overalt, Lofterne glimrende dekorede og Væggene indlagde med Træ. Desværre bliver det ikke vedligeholdt, flere Steder regner det allerede ned. Skutari er en væmmelig By; Gaderne mange Steder aldeles ufremkommelige. Omegnen er meget smuk, fra Højderne havde man en glimrende Udsigt over Bosphorus, Constantinopel, Marmorahavet med Prindseerne.

Fredag gik vi om Formiddagen lidt rundt i Gaderne, om Eftermiddagen saa vi Sultanen kjøre i Kirke. Sultanen er en lille sortskjægget, mager Mand; han er meget tyrkisksindet og meget fanatisk; han er ikke afholdt, hvad ikke er saa mærkværdigt, naar man har hørt lidt om hans Liv. Han viser sig aldrig for Folket uden naar han skal i Kirke, og saa er han altid omgivet af en stor Stab Officerer, og flere Tusinde Soldater staa i lange Rækker opstillede i de Gader, han kommer igjennem. Han gaar bestandig i den største Angst, at han skal blive myrdet. En af hans Brødre holder ban fangen i et af Paladserne. Det saa iøvrigt meget pragtfuldt ud, da han kom kjørende, ligeoverfor ham sad Osman Pascha. Efter Gudstjenesten defilerede Tropperne forbi os, gjennemgaaende store, kraftige Folk med ubehagelige Ansigter. De vare godt klædte og havde udmærkede Vaaben; Russerne skulle forresten have sagt, da de laa udenfor Byen i 74, at dersom de havde lutter Soldater som Tyrkerne, kunde de erobre hele Verden. Efter denne interessante Forestilling kjørte vi tilbage til Hotellet, pakkede vor Kuffert og indskibede os til Athen, hvortil vi kom Søndag Morgen.

Vi havde glimrende Veir paa vor Reise, vi seilede med et udmærket østerrigsk Skib. Piræus, Athens Havneby,

er en lille ubetydelig By, som ikke frembyder nogetsomhelst Interessant. Med store Forventninger holdt vi vort Indtog i Athen, og vi vare i Forvejen paa det Rene med, at her vilde vi blive i flere Dage. Men Piben fik desværre snart en anden Lyd. Athen er den gyseligste, kjedeligste lille By, man kan tænke sig, den gjør omtrent samme Indtryk paa En, som om man kom fra Kjøbenhavn til Rødby. Gaderne ere pæne rene med nye hvide Huse uden Liv og Færd. Efter 8 om Aftenen ser man intet Menneske mere. Beliggenheden er ret smuk, men kjedelig. Byen ligger i en Dal, omgivet af nøgne, flade Klippehøjder; det eneste virkelig interessante er Akropolis, som ligger oppe paa et Klippefjeld i Udkan-s. 31ten af Byen, men naar man har set det, som er gjort paa en Eftermiddag, er man ogsaa færdig med Athen. Desuden er der Theseus og Jupiter Tempelet, men det ser man samtidigt. Museerne frembyde kun lidet Interessant.

Vi bo i et meget godt Hotel, skraas over for Kongens Palæ, som er temmelig stort, men meget einfach. Palæets Have er ganske net.

Som Følge af alt Dette reise vi allerede paa Onsdag til Italien, vi maa nemlig benytte Skibet, der gaar fra Corinth paa Onsdag, ellers skulle vi vente til paa Mandag og det vilde efter vor Formening være en Straf.

Imorgen kjøre vi ud til Tatoi, Kongens Sommerslot; for det Første ville vi gjerne se lidt af Landet og for det Andet ville vi besøge en Forstcandidat Benzon, som er ansat derude af den græske Regjering og som vi kjende godt fra Kjøbenhavn. Jeg vil først slutte dette Brev, naar vi komme tilbage fra denne Tour.

Kjøretouren idag til Tatoi var brillant og meget morsom, men derom mere fra Florentz, vi reise nemlig imorgen tidlig, og nu, 9 Aften, skulle vi hen til Benzon og have et lille Gilde med de herboende Danske. Eders næste Breve bedes sendte poste restante Como. Til Florentz komme vi paa Lørdag, jpg gaar derfra Tirsdag alene til Venedig, træffer atter Ellis Lørdag i Mailand og saa gaa vi sammen til Como og med Vogn over Splügen. I Basel skilles vi. Med mange venlige Hilsener, min elskede Papa, forbliver jeg altid din Dig

elskende Søn

Adolph.

Jeg haaber at faa Brev til Venedig om min Reise i Tyskland.

s. 31

Hotel Volta, Como, d. 29/3 86.

Min elskede Papa!

For to Timer siden kom jeg til Como, hvor jeg modtog et af Hannes Breve, som var sendt til Athen; hendes Brev til Florentz og dit til Venedig har jeg ligeledes modtaget, hvorfor I bedes modtage min bedste Tak.

Du gjør Dig intet Begreb om, kjære Papa, hvor glad jeg blev ved at modtage Eders Breve i Venedig, thi jeg længtes naturligvis meget efter at vide, hvorledes det stod til hjemme. Jeg havde ingen Breve faaet siden den 25. eller 26. Februar, altsaa i 4 Uger havde jeg Intet hørt. Postforbindelsen overalt i de Lande, jeg har været, er meget langsom og i Forveien aldeles uberegnelig; som oftest gaar der kun en Gang Skib om Ugen, s. 32saa det er ikke saa mærkværdigt, at vi gjensidigt have savnet Underretning. I maa jo have havt en ualmindelig stræng Vinter iaar; jeg formoder Isforholdene have ogsaa bidraget en Del til, at Brevene have været saa længe underveis. Dit lange Brev har jeg ikke modtaget endnu fra Athen, men faar jeg det ikke, medens jeg er i Como, gaar det til Magdeburg. Jeg venter at være i Magdeburg Lørdag eller Søndag; vi reise herfra Torsdag Morgen og følges ad til Mainz.

En Dag vil jeg være i Wiesbaden for at besøge Hofjægermester Lindegaard, som af Helbredshensyn tilbringer Vinteren dernede. Vor Reise i Schweitz have vi opgivet, for det Første har Ellis ikke flere Penge og dernæst er det altfor tidligt paa Aaret; alle Hotelier ere vistnok lukkede, og der maa være meget koldt endnu. I Italien have de ogsaa i Forhold til andre Aar havt en meget stræng Vinter; det er først i de allersidste Dage man har gaaget uden Vinterfrakke i Nord-Italien.

Amtmand Unsgaards Død fik jeg først at vide idag; det var desværre kun en kort Glæde for ham at være bleven forflyttet til Falster; jeg haaber, vi faa en elskværdig Mand istedetfor; Overretsassessor Linde kjender jeg, men jeg veed ikke, om jeg tør glæde mig til at faa ham til Falster. Sæddingegaards Forøgelse med 100 Tdr. Land god Jord er jo meget glædelig og til stor Fordel for Gaarden.

Mit Brevkort fra Brindisi har Du naturligvis faaet; siden den Tid har jeg tilbragt nogle brillante Dage i Florentz og Venedig. Jeg var i Førstningen ikke rigtig glad ved at skulle til Florentz og besøge vor Familie, men nu, da det er overstaaet, er jeg meget glad ved Touren. Den gamle Admiral er en ualmindelig elskværdig og prægtig gammel Mand; han er ikke nogen kjøn Mand, men den hjertelige og ligefremme Maade, han modtog mig paa, gjorde, at jeg strax kom til at holde af ham; han talte lidt tysk og ret godt engelsk. Cousineme syntes jeg ogsaa meget godt om, de have vistnok i deres unge Dage været kjønne, nu ere de allerede stærkt

paa Retour. De vare meget glade ved at se mig og faa lidt Underretning om hele deres nærmeste Familie, som bor saa langt borte, og som de aldrig have set og som de mene aldrig at faa at se. Jeg opfordrede dem naturligvis paa det Kraftigste til at komme til Danmark, men hvorvidt det sker, er vel et Spørgsmaal, men derom Mere, naar jeg kommer hjem. Jeg spiste til Middag hos dem hver Dag, om Formiddagen gik jeg paa Museer og saa mange deilige Ting. Florentz er ubetinget den smukkeste og venligste By i hele Italien, jeg blev aldeles forbauset, efter at have været i Rom og Neapel, over at træffe saadanne store brede Gader i Florentz. Museerne ere meget store og indeholde deilige Malerier af Middelalderens største Kunstnere; men det s. 33 kan Du maaske endnu huske fra dit Ophold i Florentz. Cousinerne kunne huske at have set Dig og lille Mama i Italien. Buckia's bo meget smukt; de have ingen stor Leilighed, men den er nydelig og meget smagfuldt indrettet; den Ældste, Mary, har en særdeles god Smag. De kunde ikke noksom rose den gamle Admiral, saa elskværdig han var imod dem. Det var ganske eiendommeligt at besøge saa nære Slægtninge i Italien; jeg havde alligevel lidt ondt af Pigebørnene; naar den gamle Mand en Gang dør, staa de meget alene i Verden. Jeg blev i Florentz fra Lørdag Aften til Onsdag Morgen. Da jeg Tirsdag Aften sent forlod Familien, sagde den gamle Admiral: »give my a kiss«, hvorpaa der fulgte en almindelig Omfavnelse.

Fra Florentz til Venedig reiste jeg sammen med en ualmindelig net Englænder, som jeg allerede nogle Dage i Forveien havde truffen i en Cafe. Vi boede i samme Hotel begge Steder og i Venedig var jeg altid sammen med ham; vi læerte desuden nogle Amerikanere at kjende, saa vi havde det meget gemytlig Englænderne ere nogle ualmindelig fixe Folk, livlige og behagelige at reise med. Venedig er en deilig By, ualmindelig interessant og behagelig at bo i. Hvor man gaar og staar, ser man Minder fra dens store Fortid; de enorme, rigt udstyrede Kirker, Markuspladsen med Markuskirken, Dogepaladset og de utallige store og pragtfulde Paladser langs Canal Grande ere brillante og storslaede. Dertil kommer hele den eiendommelige Beliggenhed, Vand paa alle Sider. Husene, som ere byggede i Vandet, de utallige Kanaler, som gjennemskjære Byen, de smalle Gader og de mange Broer, ja Alt er mærkværdigt og fængsler Øiet. Jeg saa ingen Vogn, ingen Hest i Venedig, efter Solnedgang hersker der den deiligste Ro; Stilheden afbrydes kun af og til af Aarernes Pladskan, naar en Gondol kom forbi Hotellet. Den første Aften foretog vi en lang Tour i Gondol igjennem Kanalerne; Veiret var deiligt; det er en meget behagelig Befordringsmaade; man sidder i en magelig blød Lænestol og er fri for Støjen af Vognenes Raslen. Dogepaladset er glimrende; de store pragtfulde Sale, hvis Vægge ere prydede med, som oftest gode, Malerier af store Kunstnere, som Paolo Veronese og Tintoretto, skal man vistnok søge Mage til. Desværre har Napoleon den Store plyndret Venedig for mange Kunstskatte, saa flere Loftmalerier kun ere Copier, men mange Originaler findes der dog endnu og Meget er ogsaa kommen tilbage igjen fra Paris efter Freden 1815. En Eftermiddag besøgte jeg en Søster til Admiral Buckia, Fru v. Zannini, en smuk elskværdig gammel Dame, som talte lidt engelsk; hun havde en Søn, som forstod tysk, han var saa elskværdig at løbe hele Byen igjennem med mig i nogle Timer. Jeg saa et Museum, men der fandtes faa gode Billeder, naar undtages Tizians Maria Himmelfart, som er meget berømt.

s. 34 Til Mailand kom jeg igaar Middags, hvor jeg traf Ellis, han havde set Pisa og Genua, været 5 Dage i Mailand uden at træffe Reiseselskab og havde, som Følge deraf, alt Andet end moret sig. Igaar Aftes vare vi i det store Scala-Theater fra 7 1/2 til 1 og saa først en Opera af Bizot og dernæst en glimrende Ballet, hvori 800 Mennesker medvirkede. Pladserne i 2. Parquet kostede 20 Fr. I Formiddags saa jeg Museet og nogle Kirker; Domkirken kjendte jeg i Forveien. Eders næste Breve bedes sendte til Magdeburg poste restante, hvorfra jeg skriver paa Lørdag, naar jeg har talt med Fritsche. Med tusinde Hilsener, min kjære Papa, altid din Dig

elskende Søn

Adolph.

s. 34

Hôtel Continental, Berlin NW., d. 12/486.

Min elskede Fader!

Saa vel hos Hr. Bennecke som igaar, da jeg kom til Berlin, har jeg modtaget Breve fra Dig. Et havde Du sendt til Fritsche, hvilket han sendte efter mig til Berlin. Hav hjertelig Tak, kjære Papa, for disse Breve og iøvrigt for al den Uleilighed, Du gjør Dig med min Reise.

Onsdag Morgen tidlig tog jeg altsaa til Stassfurth, hvor Benneckes Vogn ventede mig. Ved min Ankomst blev jeg modtaget paa den venligste Maade, saavel af Hr. som Fru Bennecke. Jeg blev paa Ahmensleben fra Onsdag Morgen til Lørdag Aften sent, og jeg tror jeg tør sige, jeg benyttede min Tid godt, og søgte, dels af Hr. Bennecke, dels af hans gamle udmærkede Inspektør, at faa saa meget at vide som muligt. Jeg har gjort en Mængde Notitser, som vil interessere Dig meget. Hele Familien Bennecke er meget elskværdige Folk, navnlig var hans Kone efter min Mening et Mønster paa en Husmoder. Børnene bleve udmærket opdragede; de havde saavel Huslærer som fransk Gouvernante. Forældrene talte saavel fransk som engelsk. Man følte sig ikke som værende hos en Forpagter, snarere hos en velhavende Godseier, og dog var det Hele ikke flot anlagt, derimod »Huset og hele dets Levemaade«, bar Præget af stræng Orden og fornuftig Økonomi.

Bennecke er efter min Overbevisning en meget dygtig og meget kundskabsrig Mand med mange Interesser, dertil kommer, at han afgjort er en meget god og rettænkende Mand. Hans Funktionærer kunne heller ikke noksom s. 35 rose ham. Han er af Naturen meget hidsig og kunde ogsaa i min Nærværelse give Folkene en lille Omgang, men han blev strax god igjen. Jeg var meget heldig med Veiret, saa Foraarsarbejderne bleve drevne med fuld Kraft; der blev saaet Roer, Byg og Ærter, mens jeg var der; Jorden faldt brillant. Ahmensleben kan i det store Hele, efter min Formening, ikke hamle op med Ourupgaard, om ogsaa Jordens Bonitet i og for sig selv er mere ensartet og bedre.

Naar Du skriver, kjære Papa, at vi i Længden ville staa os bedst ved vor 8-Marks Drift, er jeg, dersom jeg overhovedet kan have en Mening derom, af samme Anskuelse. Vi kunne og bør ikke undvære vor Kvægbesætning, dels for Gjødningens, dels for Indtægtsens Skyld.

En Dag kjørte jeg med Hr. Bennecke over til et stort Nabogods, tilhørende en Hr. Recksleben. Han bewirthschafftede 5600 Morgen Agerjord af den bedste Bonitet, der findes Gaarden laa i den Magdeburger Børde Egn, som jo er bekjendt for det Frugtbareste, der findes. Mage til Jord og Kultur har jeg endnu aldrig set; den ene Td. Land er lig den Anden. Han anvendte aarlig for 150,000 Mark Gjødning. Men jeg vil ikke komme nærmere ind paa Agerbruget; det vilde tage for lang Tid og dog ikke være udførligt. Blot Det endnu: det Værste de have at kæmpe med dernede ere de ondartede Sygdomme, der findes blandt Kvæget. Saavel hos Bennecke som hos Recksleben havde Hestene Influenza og Studene Lungesygge. Jeg antager 1 begynde snart at saa Sukkerroer, og da vilde jeg rigtignok meget bede om, at der bliver gjort et ordentligt stort Forsøg med Vilmorin paa Frisenfelt, ifald det ikke allerede er bestemt. Under 5 Td. Land finder jeg ikke I bør saa, ligeledes var det interessant paa Kringelborg at gjøre nogle Forsøg med Vilmorin; en Blanding af Vilmorin og Wandsleben er ikke heldig. Men forhaabentlig kommer jeg hjem, forinden Roemarkerne ere færdige.

Til Hrr. Rimpau kommer jeg ikke; dertil er der ingen Tid, kjære Papa; jeg skrev jo allerede fra Magdeburg, at jeg havde større Udbytte af at være paa eet Sted lidt længere, end at reise fra en Gaard til en Anden; hos Hr. Wrede haaber jeg ogsaa at blive 3 à 4 Dage. Saa snart jeg faar Svar fra ham paa et Brev, jeg skrev igaar, reiser jeg derhen. I disse Dage er jeg jo i Berlin og for det Meste sammen med min gode Ven Wedell, som glæder mig meget. Den gamle Keiser saa jeg idag; han saa helt godt ud den gamle Mand. Berlin er en smuk By med deilige nye lige Gader og udmærket Brolægning, men ellers vil jeg ikke sige jeg sværmer for den. Haabende, at Alt staaer vel til derhjemme, min elskede Fader, forbliver jeg med mange venlige Hilsener altid din Dig elskende Søn

Adolph.

Man bliver i daarligt Humeur ved at læse de danske Aviser; den politiske Strid bliver med hver Dag værre og værre.

s. 36

Kjøbenhavn, d. 17/4 86.

Min elskede Papa!

Du vil ved at læse Kjøbenhavn blive meget forbauset over, at jeg allerede er kommen til Danmark, men Sagen er den, at Hr. Wrede desværre ikke var hjemme. Jeg skrev til ham fra Berlin, om jeg maatte komme sidste Onsdag, men fik Expres-Svar fra ham, at han havde nødvendige Forretninger i Berlin og rimeligvis først kom hjem Torsdag Aften, saa han først kunde modtage mig Fredag. Derfor opgav jeg Touren; for det Første skulde jeg gaa og drive i Berlin i 3 Dage til, og dernæst for det Andet skulde jeg reise helt tilbage til Magdeburg og endnu længere for at besøge ham. Hans Gods ligger nemlig ikke saa lidt sydligere end Hildesheim. Jeg haaber ikke, Du tager mig det ilde op, kjære Papa, at jeg, da Sagerne stode saaledes, opgav Touren. Til Hr. Rimpau kunde jeg jo heller ikke tage, da der altid vilde medgaa flere Dage inden jeg kunde faa Svar.

I Lübeek iraf jeg Priens raske, de vare henrykte ved at se mig. Igaar Aftes tog jeg fra Lübeek, havde forfærdeligt Veir og kom først til Kjøbenhavn idag Kl. 12 1/2 istedetfor 7; var meget syg. Hovedgrunden med dette Brev er imidlertid Buus's Dødsfald, som jeg læste igaar Aftes ombord og som berørte mig meget smerteligt. Det er i alle Henseender et meget sørgeligt Dødsfald; Buus var jo i sin bedste Alder; hvilket Tab for Kone og Børn og for den danske Landbostand! Jeg spurgte mig naturligvis strax: skal Du følge, men Lysten er naturligvis ikke saa stor; at farte helt op til Thy, men paa den anden Side reiser jeg strax, dersom Du ønsker det eller muligen selv havde tænkt paa at tage derop. Det kan der naturligvis slet ikke være Tale om, nu da jeg er kommen tilbage, og derfor vil jeg bede Dig omgaaende telegrafere mig til Hotel Kongen af Danmark, om Du mener jeg skal reise eller ikke. Reiser jeg ikke, kommer jeg til Nykjøbing Mandag Middag. Min Udnævnelse til Lieutenant har jo staaet i Avisen, og som Følge deraf maa jeg bestille min Uniform; det er Hovedgrunden, hvorfor jeg er taget over Kjøbenhavn. Med venligst Hilsen, min elskede Papa,

din Søn

Adolph.

Det er deiligt atter at være i gamle Danmark. (Stor Hast)

s. 37

Kjøbenhavn (Poststempel), d. 19/4 86.

s. 37 Kjære Fader! Modtog dit Telegram i Middags og har jeg strax truffet de fornødne Anstalter til Reisen. Jeg formodede forresten forud, at Du ønskede jeg tog derop, hvilket er saa naturligt. Jeg ser idag i »Nutiden«, at Buus kort før sin Død har sendt Dig et Afskeds-Telegram. Jeg reiser derop sammen med Westermann, som ogsaa vil følge sin gamle Principal. Vi tage afsted imorgen tidlig Kl. 7, ere i Struer imorgen Aften 10 1/2, tage derfra Tirsdag Morgen med første Tog Kl. 6, saa ere vi i Sjørring 10 1/2. Jeg formoder at komme til Nykjøbing Torsdag Middag, saa, dersom Du intet Telegram modtager fra mig, bedes der være Vogn ved Stationen. Med venligst Hilsen din

Adolph.